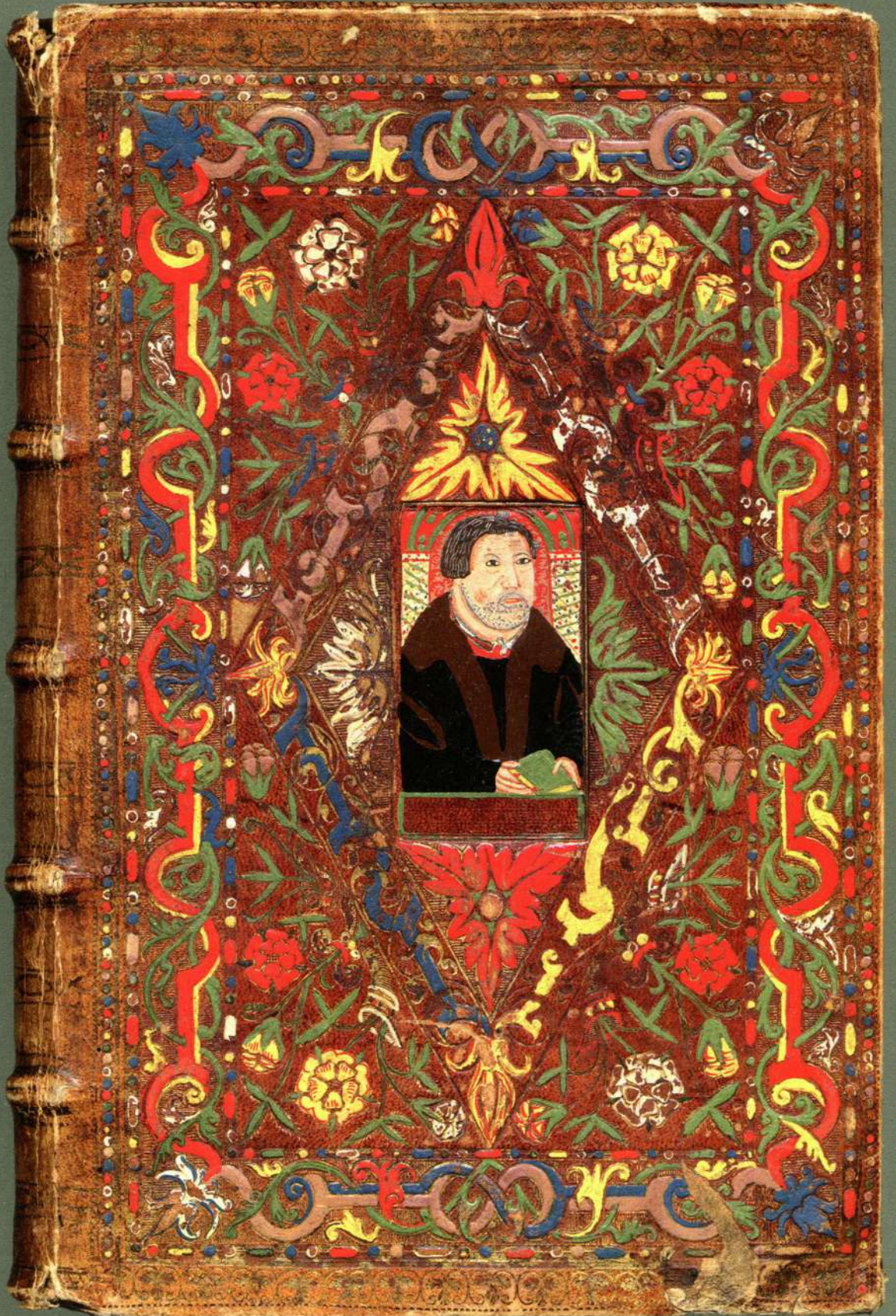

ISSN 1691-8185

ALMA MATER

SPECIĀLIZLAIDUMS

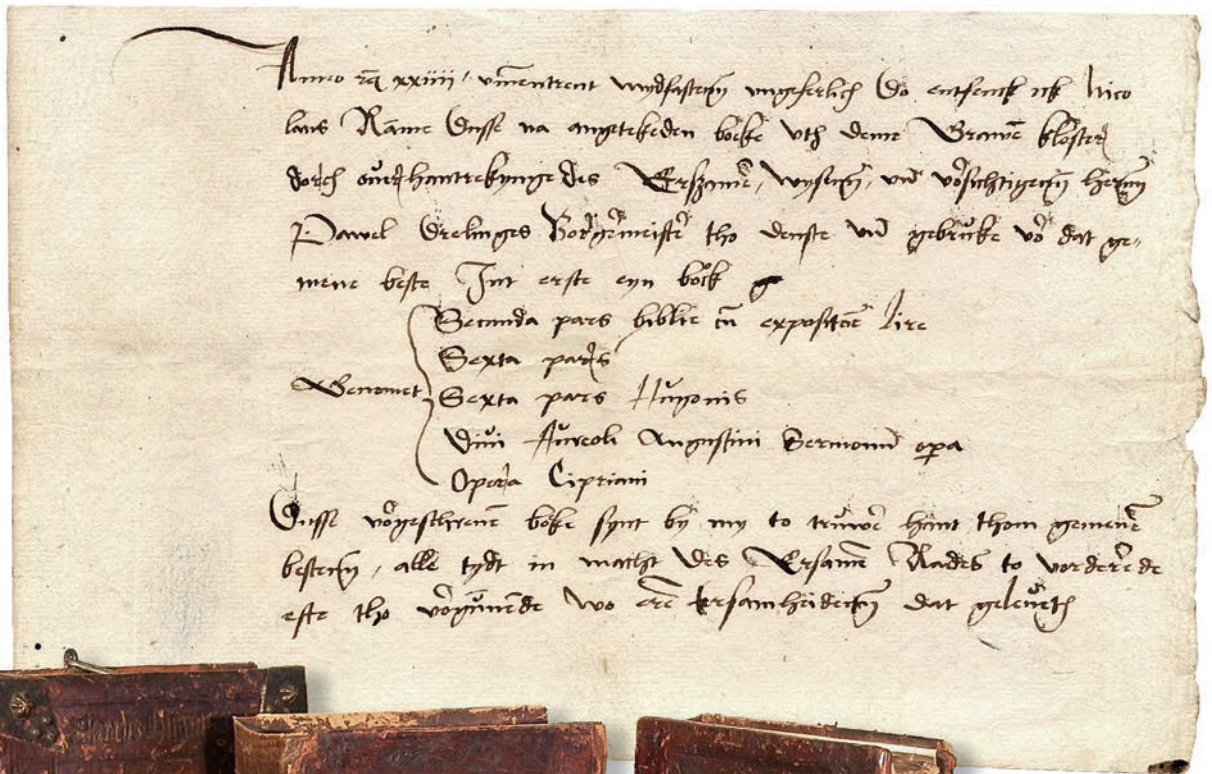
LATVIJAS UNIVERSITĀTES AKADĒMISKĀ BIBLIOTĒKA

ANNO 1524

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

Rīgas pilsētas bibliotēkas dibināšanas kvīts un pirmās četras gramatas. 1524. gads

Rīgas Doma baznīcas krusteja, 1786. gads. Johana Kristofa Broces (1742–1823) kolekcija *Monumente*. Reformācijas laikā likvidēta klostera telpas vīrs krustejas 16. gadsimtā tika piešķirtas Rīgas pilsētas bibliotēkai, kuras materiāli glabājas Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā. 2017. gadā Johana Kristofa Broces kolekcija tika iekļauta UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā

SATURS

- 02 LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore **Venta Kocere**
Cauri gadsimtiem uz rītdienu
- 04 Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas vadītāja **Aija Taimiņa**
rara & rarissima
- 12 Misiņa bibliotēkas vadītāja **Gunta Jaunmuktāne**
Misiņa bibliotēka
- 04 Misiņa bibliotēkas vadītāja **Gunta Jaunmuktāne**
Dzejnieku Astrīdes un Ivara Ivasku lasītava
- 20 LU Akadēmiskās bibliotēkas direktora vietniece,
Starpnozaru pētniecības centra vadītāja **Ineta Kivle**
Sadarbība starpnozaru pētniecībā
- 26 LU Akadēmiskās bibliotēkas Austrijas bibliotēkas un
Šveices lasītavas vadītāja **Nina Kočetkova**
Austrijas un Šveices mazās vēstniecības
- 28 Ukrainas un Gruzijas informācijas centru vadītājs **Viktors Urvačovs**
Ukrainas un Gruzijas informācijas centri
- 30 Azerbaidžānas, Baltkrievijas un Uzbekistānas informācijas centru vadītāja,
LU Humanitāro zinātņu fakultātes doktorante **Linda Eltermane**
Azerbaidžānas, Baltkrievijas un Uzbekistānas informācijas centri
- 32 Krājuma komplektēšanas un attīstības nodaļas galvenā bibliotekāre,
LU Humanitāro zinātņu fakultātes doktorante **Anna Strode**
Bibliotēkas krājums Latvijas izglītībai un zinātnei
- 36 Digitalizācijas projektu vadītājs **Valdis Mazulis**
Krājuma digitalizācija
- 38 Krājuma saglabāšanas nodaļas vadītāja **Rudīte Kalniņa**
Restaurācija un iesiešana — grāmatas dzīve no jauna
- 40 **Izstādes**

Venta Kocere, Dr. h. c. philol.
LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore
venta.kocere@lu.lv

Cauri gadsimtiem uz rītdienu

2

Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka, kuras pirmsākumi saistās ar pirmo Rīgas rātes grāmatu dāvinājumu Reformācijas laikā, savā 494 gadus ilajā mūžā mainījusi nosaukumus un atrašanās vietas, ir ievērojama ar saviem fondiem un tradīcijām. Patlaban, kad viens no 21. gadsimta sabiedrības attīstības galvenajiem priekšnoteikumiem ir izglītība, informācijas un zināšanu izmantošana darbā, mācībās, ikdienas dzīvē nepārtraukti un strauji paplašinās. Kā bibliotēkas lietotājiem orientēties dažādo dokumentu klāstā? Kā uzzināt, vai vajadzīgā informācija ir atrodamā

“

Bibliotēka ir ne tikai
vēsturiskās atmiņas glabātāja,
bet arī mūsdienu kultūras
veidotāja un mācību bāze

bibliotēkā? Kur to atrast, ja tās nav bibliotēkas fondos? Mēs jau ilgu laiku strādājam, lai varētu atbildēt uz šiem jautājumiem. Vajadzīgās informācijas atrašana ir primārais uzdevums zināšanu apguves procesā. Izglītība, gudri, ziņoši cilvēki vienmēr būs vajadzīgi!

Ja vēlaties, varat LU Akadēmisko bibliotēku saukt par templi, kurā iegriežoties būtiski uzlabosiet savu izglītības darba kvalitāti.

Bibliotēkā draudzīgi sadzīvo modernās tehnoloģijas, Mārtiņa Lutera vēstules, Napoleona, Pētera I un Katrīnas Lielās parakstītie rīkojumi, Johana Kristofa Broces unikālā zīmējumu un aprakstu kolekcija, Roterdamas Erasma, Akvīnas Toma un Paracelsa darbi un Čaka dzejas rindas, ko uz papīra licis pats autors. Bibliotēka ir ne tikai vēsturiskās atmiņas glabātāja, bet arī mūsdienu kultūras veidotāja un mācību bāze studentiem, būtiska avotu krātuve daudztematiskiem pētījumiem. Tā ir arī starpkultūru dialoga platforma, veidojot kontaktus ar citām valstīm un uzturot saikni ar sabiedrību,

Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka

Venta Kocere

tādējādi vēl vairāk palielinot Latvijas Universitātes vērtību.

Viesojoties pie mums, varat gūt konsultācijas, kā pareizāk izmantot bibliotēkas pakalpojumus, kā ātrāk atrast nepieciešamo literatūru, kā precīzāk sastādīt un noformēt izmantoto informācijas avotu sarakstu. Un nepiemirstiet, ka pat milzu komerciālos panākumus gūstošais Stīvens Kings nevēlas būt internetā vienatnē ar lašitāju. Līdz ar to nevīlus mudinot arī jūs nepiemirst templi, ko saucam par bibliotēku.

Bibliotēka ne tikai uzkrāj idejas, bet arī tās aktīvi veido pati. Ikvienu izstādi ir ne tikai atskats pagātnē, bet arī sākums nākotnei.

Bibliotēkas diženās tradīcijas un jaunās ieceres, darbinieku pašreizējā un nākotnes sadarbība vēl daudzus gadsimtus ļaus visu paaudžu cilvēkiem pasmelt sev vajadzīgo no bagātīgiem zināšanu avotiem.

“

Bibliotēka ne tikai uzkrāj idejas, bet arī tās aktīvi veido pati. Ikvienu izstādi ir ne tikai atskats pagātnē, bet arī sākums nākotnei

Aija Taimiņa, Dr. philol.
Rokrakstu un reto grāmatu
nodaļas vadītāja, aija.taimina@lu.lv

rara & rarissima

4

Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas vadītāja Aija Taimiņa un Šveices
Konfederācijas vēstnieks Latvija Konstantīns Obolenskis.
2018. gada 21. marts

“

Vēsturisku grāmatu
un bibliotēku kolekciju
vērtību nosaka,
pirmkārt, to saturs, un,
otrkārt, to senums

Missale Viburgense. Lübeck, 1500. Pasaulē vienīgais eksemplārs

Retumos, kā ierasti un draudzīgi tiek saukta Rokrakstu un reto grāmatu nodaļa, tiek glabāts Latvijas vissenāko, retāko un vērtīgāko grāmatu krājums: *rara & rarissima* (rets un visretākais – latīņu val.), proti, viduslaiku pergamenta manuskripti smagos foliantos, Eiropas un Latvijas vēsturei nozīmīgu personu arhīvi, senas kartes un gravīras, akvareļi un zīmējumi. *Retumi* patiesi ir bibliotēka bibliotēkā, tā reprezentē seno grāmatu dārgumus un pirmām kārtām tiek identificēta ar Rīgas pilsētas bibliotēku jeb *Bibliotheca Rigensis*. Tomēr krājums izteiksmīgi liecina arī par citām, gadsimtos saglabātām un pārmantotām grāmatu kolekcijām un to veidotājiem. Tie vienlaikus ir gan gara dārgumi, intelektuālās vēstures vērtības, gan unikāli 10.–21. gadsimta grāmatniecības pieminekļi.

Izcilajam filozofam, rakstniekam un kaislīgajam bibliofilam Umberto Eko (Eco, 1932–2016) bibliotēka bija semiotisks jēdziens, pasaules izziņas, kārtības un izpratnes zīme. Kādam bibliotēka var kļūt par labirintu, kurā

maldīties un apmaldīties. Tomēr senu grāmatu krājuma pētniekam tuvāks simbols noteikti ir kāpnes, kas ved no nezināšanas pie zināšanām, no vienkāršā uz sarežģīto, no ikdienišķā uz pārļaicīgo. Labirinta un/vai kāpņu zīmē noteikti veidojas ikviena lasītāja jeb pētnieka un *Retumu* krājuma savstarpējā sinerģija. 2017. gada Zinātnieku nakts simbols bija pūce, un mēs varējām piedāvāt vēl vienu jēgpilnu vizuālu simbolu sarežģītajam pasaules (tostarp grāmatu *retumu*) izziņas procesam, kas prasa gan spējas un zināšanas, gan stingru gribu un mērķtiecību. Gravīrā attēlotā pūce ar brillēm un diviem svečturiem un apdzisušām lāpām jau 16. gadsimtā teikusi: “Ko līdz lāpas gaisma vai brilles, ja ļaudis redzēt negrib.” (*Was helfen Fakeln licht oder Brilln, so die Leut nicht sehen wollen.*)

Rokrakstu un reto grāmatu krājums vēsturiski orientēts uz humanitāro zinātņu svarīgākajiem virzieniem. Krājums kalpo galvenokārt vispārīgās vēstures, Latvijas vēstures un vēstures

palīdzinātņu, bibliotēku vēstures, teoloģijas, filozofijas, klasiskās filoloģijas, valodniecības, kultūrvēstures, mākslas un mūzikas vēstures studijām, interdisciplināriem un starpkultūru pētījumiem. Krājumu veido unikāli izdevumi, kas novērtējami kā sava laika un savas jomas standartdarbi; lielākoties tie ir nozīmīgu autoru labākie pētījumi pirmizdevumos. Tās ir publikācijas vācu, latīņu, franču, angļu, krievu, dāņu, zviedru, somu un citās valodās, vairākumā gadījumu šīs grāmatas nav atrodamas citās Latvijas bibliotēkās.

Krājuma senākajā daļā dominē Ap-gaismības laikmeta izdevumi. Bagātīgs ir 19. gadsimta otrās puses zinātniskās literatūras klāsts – lielākoties vācu kultūras telpai būtiski historiogrāfiski izdevumi.

Mērķtiecīgi radīts daudzveidīgs un plašs uzziņu literatūras krājums ar daudziem bibliogrāfiski retiem 16. gadsimta otrās puses – 21. gadsimta vidus izdevumiem, arī enciklopēdijām, skaidrojošajām vārdnīcām.

6

Retumu krājums

- > Akadēmiskajā bibliotēkās krājumā glabājas 21 869 retumu eksemplāri – 6082 rokraksti un 15 787 seniespiedumi.
- > Valsts nozīmes bibliotēku kopkatalogā atrodami 16. gadsimta seniespieddarbu kolekcijas grāmatu apraksti; 16.–18. gadsimta mācību

iestāžu dispu un disertāciju krājuma apraksti.

> Retumu digitālajās kolekcijās pieejamas gan tiešsaistē, gan uz vietas lasītavās: Personu un vietu attēlu datubāze, Rīgas pirmā teātra (dibināts 1782. gadā) programmu (*Theaterzettel*) kolekcija, A. V. Buhholca veidoto Baltijas vācu dzimtu ģeoneoloģisko materiālu krājums, senvācu (14. un 15. gadsimta) rokrakstu fragmentu kolekcija, rakstnieka J. R. M. Lenca rokrakstu kolekcija, J. K. Broces rokrakstu un attēlu kolekcija. Sākta G. H. Merķeļa rokrakstu krājuma digitalizēšana. Atsevišķi digitalizēti seniespieddarbi, rokraksti, zinātniskās publikācijas par krājumu pieejamas LU Dspace.

Lasītava ar brīvpieejas uzziņu fondu; ar krājumu iepazīstina katalogi un kartotēkas – iespieddarbu un rokrakstu kartīšu katalogs, iespiesti seniespieddarbu katalogi, tematiskas un hronoloģiskas kartotēkas, rokrakstu personālfondu apraksti.

Rokraksti

Kolekcijā atrodami rokraksti, sākot ar 10. gadsimtu, kas pārmantoti no *Bibliotheca Rigensis* (dibināta 1524. gadā), viduslaiku manuskripti, vācbaltiešu literātu, teologu, pedagogu, sabiedrisko darbinieku, bibliofilu, kolekcionāru personālie fondi, institūciju arhīvi, kolekcijas, atsevišķi 16.–20. gadsimta manuskripti latīņu, vācu un citās valodās. Krājumā

“

LU Akadēmiskajā bibliotēkā glabājas 210 grāmatas, kas iespiestas līdz 1500. gadam

Latvijas Mākslas akadēmijas maģistra programmas studenti. 2018. gada 28. februāris

glabājas arī rokraksti latviešu valodā, kuru izcelsme saistāma gan ar *Bibliotheca Rigensis*, gan ar LPSR Zinātņu akadēmiju (tagad – Latvijas Zinātņu akadēmija).

Manuskriptu kolekcijas lielākā vērtība ir pergamenta rokraksti latīņu valodā, kas tapuši viduslaikos, no kuriem

- > ar greznām miniatūrām rotāta 15. gadsimta "Stundu grāmata" latīņu un franču valodā;
- > izcila kultūrvēsturiska vērtība ir Rīgas Doma baznīcas misāle (*Missale Rigense*);
- > pergamenta rokrakstu kolekcija ir daudzveidīga gan hronoloģiski – no 10. līdz 21. gadsimtam, gan pēc materiālu satura – literāri un teoloģiski darbi, dokumenti, gan pēc apjoma – no pāris centimetrus liela fragmenta līdz 300 lapu apjoma lielformāta kodeksam, gan pēc skaita – 12 pergamenta viduslaiku kodeksi, 15 dokumenti, apmēram 150 fragmenti. Pergamenta rokrakstu kolekciju papildina vairāki unikāli iespieddarbi, datējami ar 15. un 16. gadsimtu, un tās vērtība Latvijas Nacionālajā bibliotēku kopkrājumā ir izcila. Viduslaiku pergamenta rokrakstu fragmentu kolekcijā, kas sāka veidot vēl 19. gadsimta otrajā pusē, ir vairāki unikāli Vācijas un Nīderlandes viduslaiku tekstu fragmenti, kas labi zināmi mediavistikā;
- > kolekciju turpina nozīmīgāko Livonijas hroniku manuskripti: Indriķa Livonijas hronikas 17. gadsimta noraksts; F. Nīnšteta (1589–1604), Jau-nākās Vācu ordeņa hronikas (1594), J. Helmsa, K. Kelha, M. Brandisa. G. Vikena hronikas (17. un 18. gadsimts). Saglabājušies Mārtiņa Lutera rīdziniekiem rakstīti vēstījumi, tostarp 1540. gada vēstules autogrāfs.

Būtisks ir bibliotēkas fondos saglabātais izcilā publicista Garlība Helviga Merķeļa rokrakstu fonds – manuskripti, uzmetumi un plaša sarakste (vairāk nekā 300 vēstuļu), arī ar J. G. Herderu, kurš no 1765. līdz 1769. gadam strādājis Rīgas Domskolā un pilsētas bibliotēkā. Liela vērtība ir faktiski nepētītajam teologa, izcilā literāta un sabiedriskā darbinieka K. G. Zontāga arhīvam – apmēram 2000 vēstuļu, mācītāju un vēsturnieku Gustava, Liborija un Benjamina Bergmaņu arhīvam, literāta J. M. R. Lenca, A. V. Hūpeļa sarakstei. Apjomīgs 17.–19. gadsimta sākuma dokumentu krājums ir "Avoti Latvijas vēsturē", kas satur gan bijušo Vidzemes superintendentu arhīva materiālus, gan muīžu un dzimtu vēstures dokumentus. Neatsverams ģealoģijas pētījums ir A. V. Buhholca krājums, gan rokraksti un dokumenti, gan nekroloģi, gan manuskripts 53 sējumu apjomā *Materialien zur Personenkunde der Ostseeprovinzen Livlands*.

“

Broces kolekcija vērtējama kā neaizstājama kultūrvēsturiska vērtība vēlās Apgaismības laika kultūrtelpā kā Latvijas, tā Eiropas mērogā

vecākais rokraksts, evaņģēlija fragments, datējams ar 10. gadsimtu. Šie senie materiāli iegūti no kādreizējiem Rīgas katoļu klosteriem un baznīcām. Izcilākie eksponāti ir:

- > 13. gadsimtā Francijā pārrakstītie *Psalterium Davidis* (Dāvida psalmi) un *Parabolae Salomonis* (Zālamana līdzības);

LU Akadēmiskās bibliotēkas senākais rokraksts
"Psalterium Davidis". 13. gadsimts

Unikāla kultūrvēsturiska nozīme ir Rīgas liceja pedagoga J. K. Broces (1742–1823) rokrakstu, iespieddarbu, oriģinālattēlu kolekcijai, kuras izcilākā vērtība ir 10 lielformāta sējumi *Sammlung verschiedener Liefländischer Monumente*. Manuskripta 3130 lappusēs tušas zīmējums, akvareļos, aprakstos un dokumentos fiksēta ne vien Rīgas, bet arī Latvijas un Igaunijas vēsture. UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Asamblejas 2017. gada 13. oktobra lēmumā lasāms: "Pamatojoties uz UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Zināšanu sabiedrības programmu padomes rekomendējošo lēmumu un ekspertu vērtējumiem, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Asambleja pieņem lēmumu iekļaut nomināciju Johana Kristofa Broces antikvārā kolekcija par Livoniju (Latviju un Igauniju) no 13. līdz 19. gs. UNESCO programmas "Pasaules atmiņa" Latvijas nacionālajā reģistrā."

J. K. Broces Baltijai veltīto zīmējumu un aprakstu kolekcijas unikalitāte ir daudzpusīgās un visaptverošās vēsturiskās liecības, kurās ar lielu precizitāti attēloti bijušās Livonijas apdzīvoto vietu skati, pilsētu un lauku iedzīvotāji, dažādas tehniskas ierīces, ģerboņi, zīmogi un monētas.

Broces kolekcija ir neaizstājama kultūrvēsturiska vērtība vēlās apgaismības laika kultūrtelpā kā Latvijas, tā

Eiropas mērogā. Kolekcijai ir nepārvērtējama nozīme historiogrāfijā, humanitāro zinātņu metodoloģijas pilnveidē un Latvijas identitātes veidošanā vietējā un pasaules mērogā. Daudzi zīmētie objekti un dokumenti laika gaitā gājuši bojā vai pazuduši, un ziņas par tiem saglabājušās vienīgi Broces kolekcijā. Broces kolekcijas ceļojošajā izstāde turpina paplašināt Eiropas iedzīvotāju priekšstatus par Latviju un Igauniju. Ar izstādi jau bijusi iespēja iepazīties 15 valstīs – Latvijā, Igaunijā, Polijā, Somijā, Austrijā, Vācijā, Čehijā, Rumānijā, Krievijā, Ukrainā, Lietuvā, Ungārijā, Baltkrievijā, Gruzijā un Izraēlā.

Bagātīga un interesanta ir Eiropas valstsvīru, rakstnieku, mūziķu, zinātnieku, kultūras darbinieku, valdnieku autogrāfu kolekcija ar vairāk nekā 2000 vienībām, tostarp Pētera I, Katrīnas II, Napoleona un citu autogrāfi.

Krājumā atrodas Latvijas kultūrvēsturei nozīmīgi avoti, piemēram, Rīgas Latviešu biedrības fonds, M. un R. Kaudzīšu, K. Valdemāra, J. Strauberga fondi, bizantologa T. Kurca, LU profesora E. Stranda krājums, vēsturnieka Roberta Vipera lekciju pieraksti, LPSR Zinātņu akadēmijas akadēmiķu fondi un personību arhīvi (A. Kalniņš, M. Kadeks, P. Lejiņš, J. Stradiņš u. c.), arī deviņdesmito gadu beigās nodotie Latvijas Kultūras fonda Cilvēkarhīva materiāli un citi.

Missale Rigense. 14. gadsimts

Seniespieddarbi

Seniespieddarbu krājums kārtots tematiski, kas ļauj gūt priekšstatu par daudzveidīgo fonda saturu. *Rossica, Livonica, Kurlandica* kolekcijās, arī Eiropas vēstures, filozofijas, literatūras un teoloģijas nodaļās ir daudz vērtīgu seniespieddarbu. Vērtīgākie senie sējumi pārstāv *Bibliotheca Rigensis* – gadsimtu gaitā lēni, toties rimtā un neatlaidīgā pēctecībā veidoto, daudzos aspektos unikālā kolekciju, kas veido priekšstatu par Livonijas intelektuālo vēsturi. Vēsturisku grāmatu un bibliotēku kolekciju vērtību nosaka, pirmkārt, to saturs, otrkārt, to senums. Tieši aizgājušo gadsimtu grāmatas

reprezentē LU Akadēmisko bibliotēku kā unikālu Eiropas mēroga kultūrvēsturisku vērtību, kurā glabājas 210 inkunābulas, grāmatas, kas iespiestas līdz 1500. gadam. Vecākā inkunābula, kas saglabājusies Latvijā, ir lapa no latīņu valodas mācību grāmatas *Catholicon*, ko, domājams, 1460. gadā Maincā iespiedis pats J. Gūtenbergs. Bibliotēkas glabāto inkunābulu tematika ir dažāda – Akvīnas Toma, Alberta Lielā, Svētā Augustīna, Bonaventuras un citu viduslaiku filozofu sacerējumi, Bībeles, dažādi reliģiskie traktāti un svēto dzīves apraksti, antīkās literatūras, piemēram, Tita Līvija, Horācija, Ovīdija, Vergīlija un Senekas, sacerējumi un daži medicīniska satura darbi. Divas inkunābulas – 1500. gadā Lībekā uz pergamenta iespiestā *Missale Viburgense* (Viburgas Mesu grāmata) un 1496. gadā Venēcijā izdotsais *Plenarium* (Sprediķi ar skaidrojumiem) – ir vienīgie līdz šim apzinātie eksemplāri pasaulē.

16. gadsimta pirmās puses iespieddarbu – paleotipu – vidū bibliotēkas fondos nozīmīga vieta ir Reformācijas laika polemiskajiem iespieddarbiem jeb uzsaukumiem, Luterā un viņa domubiedru un pretinieku sacerējumiem. Īpaši jāpiemin Rīgas pirmā reformatora Andreasa Knopkes darbs – komentāri Svētā Pāvila vēstulei romiešiem vairākos izdevumos (1524, 1525) un Vitenbergā izdotie Mārtaņa Luterā darbi, no kuriem vairāki vēršas pie domubiedriem Rīgā, Tērbatā un Rēvelē ar aicinājumu veicināt laicīgo izglītību, dibināt skolas un bibliotēkas. Paleotipu kolekcijā atrodami Roterdamas Erasma, Albrehta Dīrera, Petrarkas un citu darbu izdevumi.

Plaši pārstāvēta ir Eiropas 16. gadsimta otrās puses un 17. gadsimta grāmatniecība ar Kristofa Plantēna, Elzevīru, Alda Manūcija, Frobēnu un citu tā laika grāmatizdevēju darbiem.

Seniespieddarbu krājums glabā liecības gan par Rīgas un Livonijas privāto bibliotēku saturu, gan vēlo viduslaiku – Renesanses laika humānisma un neolatīņu kultūras posma – bibliotēku krājumiem.

Pirmā Rīgas tipogrāfa un grāmatu izdevēja N. Mollīna iespieddarbu kolekcija, kas glabājas Akadēmiskajā bibliotēkā, aptver viņa darbības laiku Rīgā no 1588. līdz 1625. gadam. Mollīna izdevumu klāstā vienuviet ir gan vienlapes un kā makulatūra

M. Luterā vēstule Rīgas birģermeistaram un rātskungiem. 1540. gads

Izstādes "Evangēlija gaismā: Reformācija 16. gadsimta pirmavotos no Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas krājuma" atklāšana LU Akadēmiskajā bibliotēkā. 2017. gada 10. marts. LU prorektore humanitāro un izglītības zinātņu jomā Ina Druviete (no kreisās), LU rektors Indriķis Muiznieks, LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore Venta Kocere

saglabājušies seno drukas darbu fragmenti, gan reprezentablas grāmatas ādas sējumos, kas rotātas ar zeltītiem Rīgas ģerboņiem. No Latvijas Seniespieddarbu kopkatalogā fiksētajiem 73 Mollīna grāmatu nosaukumiem LU Akadēmiskajā bibliotēkā atrodas 48 Mollīna unikāti. Kopā LU Akadēmiskajā bibliotēkā ir 63 Mollīna grāmatas un apmēram divdesmit vienlapes un fragmenti.

Plaši pārstāvēti 17. un 18. gadsimta Rīgas tipogrāfu – G. Šrēdera, G. M. Nellerā, F. Besemessera, J. F. Hartknoha – izdevumi. Rīgas izglītības vēstures izpēte nav iedomājama bez 16.–18. gadsimta Ķeizarkā liceja un Rīgas Domskolas izdevumiem. Aktīvi tiek izmantots senās periodikas, kalendāru, sikiespieddarbu krājums. Latvijas mūzikas un teātra vēstures pētījumos neaizstājama ir Rīgas pilsētas teātra (dibināts 1782. gadā) teātra uzvedumu un koncertu afišu jeb *Theaterzettel* kolekcija (1782–1914). Krājumā ir nozīmīgi krievu grāmatniecības pieminekļi: gan seniespieddarbi baznīcslāvu valodā (no 1588. gada), gan liturģiski manuskripti ar dziedājumiem krjukū notācijā (15.–19. gadsimts). Atsevišķi nodalītas grāmatas ar īpašām retuma pazīmēm – pirmizdevumi, grezumizdevumi un poligrāfiski interesanti iespiedumi, grāmatas ar gravīrām, eksemplāri ar autoru ierakstiem un piezīmēm. Izveidota mākslinieciski vērtīgu grāmatu iesējumu kolekcija (19.–20. gadsimts), kas papildina un turpina krājumā atrodamo

unikālo gotikas, renesanses, baroka un klasicisma oriģināliesējumu klāstu. Krājuma vērtība apliecina LU Akadēmiskās bibliotēkas kā starptautiski respektējamās pētniecības bibliotēkas statusu. To netieši apliecina arī Umberto Eko romāns "Fuko svārsts" (1998). Slepenu zināšanu adepta Aljē bibliotēkas lepnums bija 17. gadsimta

Livonijas karte. Ortelius A. *Theatrum oder Schawplatz des erdbodems*. Antwerpen, 1573

mistiķa Heinriha Kūnrāta (*Khunrath*, 1565–1605) grāmatas *Amphiteatrum sapientiae aeternae* (Mūžīgās gudrības amfiteātris) 1595. gada pirmizdevums – šis izdevums pasaulē saglabāties tikai divos eksemplāros. Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā atrodams slavenā Kirhnera opusa 1609. gada iespiedums ar visām Eko

aprakstītajām un apbrīnotajām gravīrām – arī Smaragda kalnu, zinātnieka kabineta attēlu un simbolisko pūci, kas aicina meklēt, redzēt un saprast. Aljē, tāpat arī Eko, gribētu, lai viņa “kabinets kaut attāli līdzinātos viņa savāktā brīnumu muzejam, kura bagātības uzskata par pazudušām, jo, kas neprot meklēt, neatrod...”.

Imants Lancmanis, Dr. h. c. art.
Rundāles pils muzeja direktors

LU Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļa ir īsta dārgumu sala. J. K. Broces *Monumente*, A. Buholca monumentālais biogrāfisko materiālu krājums, Latvijas ievērojamo cilvēku personīgie fondi... Laikam nebūs nevienas vēstures un kultūrvēstures jomas, kuras izpētei nebūtu jāgriežas šajā bagatīgajā krātuvē un kas nesniegtu pretī atklājumus un pārsteigumus. Mūsdienu pētniecībai nereti sarūkot līdz internetā pieejamo materiālu robežām, jo lielāku nozīmi iegūst gremdēšanās pirmavotos. Šis ne tikai informāciju sniedzošais, bet arī iedvesmojošais oriģinālo materiālu starojums pieder pie auglīgas izpētes obligātā procesa, tas ir priekšnoteikums nopietnai zinātnes attīstībai šodien un rīt.

Andris Levāns, Dr. hist.
LU Vēstures un filozofijas fakultātes asociētais profesors

Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas rokkrakstu, grāmatu un attēlu krājums ir veidojies 500 gadu gaitā, un tas ir vēsturiski senākais ne tikai Latvijā, bet arī Baltijā. Zinātniskai izpētei tas kalpo kopš 18. gadsimta otrās puses beigām, īpaši intensīvi 20. gadsimtā, kad šo bibliotēkas krājumu saviem pētījumiem sistematiski izmantojuši Rietumeiropas valstu un ASV zinātnieki. Tikpat nozīmīgs šis krājums ir bijis Latvijas, sevišķi LU un Latvijas Zinātņu akadēmijas, zinātniekiem kopš 20. gadsimta 20.–30. gadiem. Pētot LU Akadēmiskās bibliotēkas kolekcijas, ir radīti neskaitāmi fundamentāli akadēmiski darbi gan Latvijas, gan Rietumu valstu zinātnē. To kultūrvēsturiskā un zinātniskā vērtība ir neapšaubāma. Disertācijas, kas rakstītas humanitārajās un dabas zinātnēs, balstoties uz Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas krājuma izpēti, un aizstāvētas Latvijas Universitātē, ASV un

Rietumeiropas universitātēs, pierāda šīs bibliotēkas nozīmīgo vietu pasaules mēroga intelektuālajā kartē un norāda uz tās starptautisko atpazīstamību. Daudzu vairāku paaudžu zinātkāru, motivētu un nopietnu Latvijas un ārvalstu studentu ceļš pretī zinātnē vedis tieši caur Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas rokkrakstu un grāmatu kolekcijām. Tādējādi, saglabājoties neatslabstošai interesei par Latvijas Universitātes Akadēmisko bibliotēku pēdējā gadsimta gaitā, par spīti pēdējā kara radītiem zaudējumiem, kā arī gadu desmitiem ilgam nepietiekamam finansējumam, šī atmiņu institūcija ir nodrošinājusi pētniecisko kontinuitāti Latvijas zinātnē un tās starptautisko atpazīstamību.

Silvija Grosa, Dr. art.
LMA profesore,
Mākslas zinātnes nodaļas vadītāja

Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu fonds ir īsta dārgumu krātuve, kas ikvienam mākslas vēstures pētniekam piedāvā patiesi unikālus un negaidītus atradumus. Šeit strādā erudīti, ar enciklopēdiskām zināšanām apveltīti, atsaucīgi un ieinteresēti speciālisti. Īpaša personība ir Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatas nodaļas vadītāja Aija Taimiņa, kas ir spējīga sniegt konsultācijas par jebkuru no krājumā esošajiem iespieddarbjiem un citiem materiāliem ikvienam fonda apmeklētājam un par jebkuru jautājumu.

Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas zinātnes nodaļu ar Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu fondu saista ilgstoša sadarbība. Šeit glabātie izstādēs apskatāmie dārgumi ir snieguši vērtīgu izzinošu materiālu par dažādu periodu Eiropas un Latvijas mākslas procesiem, devuši bagātīgu materiālu izpētei, tostarp topošajiem mākslas bakalauriem un maģistriem.

“Šis ne tikai informāciju sniedzošais, bet arī iedvesmojošais oriģinālo materiālu starojums pieder pie auglīgas izpētes obligātā procesa, tas ir priekšnoteikums nopietnai zinātnes attīstībai šodien un rīt”
Imants Lancmanis

“Pētot Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas kolekcijas, ir radīti neskaitāmi fundamentāli akadēmiski darbi gan Latvijas, gan Rietumu valstu zinātnē”
Andris Levāns

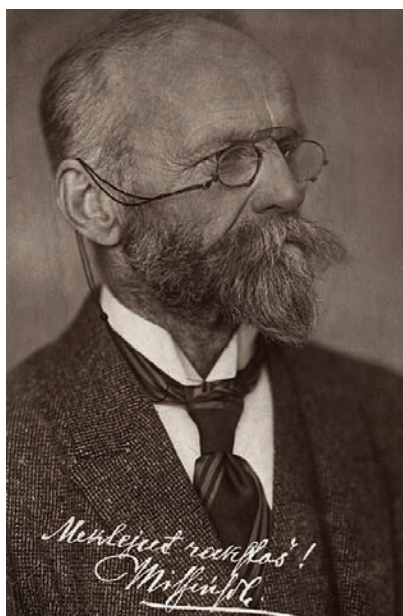
“Šeit strādā erudīti, ar enciklopēdiskām zināšanām apveltīti, atsaucīgi un ieinteresēti speciālisti”
Silvija Grosa

Gunta Jaunmuktāne

Misiņa bibliotēkas vadītāja
gunta.jaunmuktane@lu.lv

Misiņa bibliotēka

12

Misiņa bibliotēkas dibinātājs Jānis Misiņš,
[1925. gads]. Foto: Mārtiņš Lapiņš

“

Jānis Misiņš mācīja mīlēt,
cienīt un godāt latviešu
grāmatu, latviešu rakstīto
un drukāto vārdu

Misiņa bibliotēka ir plauktos ievietota mūsu tautas pagātne, tagadne un nākotne, nenovērtējams nacionālās kultūras, mākslas, valodas, literatūras, folkloras un zinātnes vērtību krājums, mūsu pašapziņas nodrošinātāja un gara mantu droša krātuve, kas liek mums apzināties pamatvērtības, ar kurām varam pastāvēt līdzās citām kultūras tautām. Rakstnieks Zigmunds Skujiņš teicis: "Parastam mirstīgam laime ir tad, ja pēc nāves viņš nonāk paradīzē un nevis ellē. Latviešu rakstnieks var būt laimīgs jau dzīves

Izstādes "2017. gads Latvijas gramatniecība" atklāšana.
2018. gada 2. martis

laikā, ja viņa darbi glabājas Misiņa bibliotēkā."

Misiņa bibliotēkas dibinātājs ir Jānis Misiņš (1862–1945), bibliotekārs un latviešu zinātniskās bibliogrāfijas pamatlicējs. Viņš bija viens no pirmajiem, kas mācīja mīlēt, cienīt un godāt latviešu grāmatu, latviešu rakstīto un drukāto vārdu un uztvert to kā lielu, paliekošu kultūras vērtību, kas droši var pastāvēt līdzās citu tautu garīgajām bagātībām.

Misiņa bibliotēka dibināta 1885. gada 19. septembrī, kad Jānis Misiņš saņēma gubernatora atļauju (Nr. 11363) atvērt "Krācēs" bibliotēku.

Misiņa bibliotēkas pamatmērķis ir komplektēt visus:

- > Latvijā izdotos iespieddarbus jebkurā valodā;
- > iespieddarbus, kas uzrakstīti latviešu valodā un izdoti jebkurā pasaules vietā;
- > iespieddarbus, kas uzrakstīti par Latviju un latviešiem jebkurā valodā un izdoti jebkurā pasaules

Gunta Jaunmuktiane

vietā, arī latviešu autoru darbu tulkojumus svešvalodās.

2017. gada 1. janvārī Misiņa bibliotēkas fonda kopapjoms bija vairāk nekā 1,3 miljoni grāmatu, periodisko izdevumu un sikiespieddarbu un vairāk nekā viens miljons rokrakstu.

Misiņa bibliotēkas krājumu veido:

- > grāmatas (literāturzinātne, vēsture, sabiedriskās zinātnes, mūzika, folklorā, medicīna, reliģija, dabas zinātnes, ķīmija, fizika, valodniecība, māksla, tehnika, juridiskā literatūra, lauksaimniecība, daiļliteratūra u. c.);

- > žurnāli un turpinājumizdevumi;
- > laikraksti;
- > sīkiespieddarbi (mācību un izstāžu prospekti, mācību programmas, izstāžu katalogi, teātru un koncertu programmas, afišas, pastkartes, sienas un citi kalendāri, organizāciju un biedrību statūti u. c.);
- > rokraksti (vietējo un trimdas latviešu rakstnieku, valodnieku, literatūrzinātnieku, folkloristu, komponistu, skolotāju, mākslinieku, zinātnieku, kultūras un sabiedrisko darbinieku u. c. fondi, ko veido dažādi personīgi dokumenti, vēstules, manuskripti, piezīmes, fotogrāfijas, oriģinālzīmējumi un gleznojumi, piemiņas lietas un citas personas un laikmeta liecības).

Misiņa bibliotēkas grāmatu un periodikas krājums ir iedalīts arhīva un operatīvajā fondā.

Arhīva fondā glabājas viens eksemplārs no katra iespieddarba. To paredzēts izsniegt lietošanai lasītāvās vienīgi tad, ja otra eksemplāra nav.

Operatīvajā fondā glabājas katra iespieddarba otrais un trešais eksemplārs, kas paredzēts izsniegšanai arī mājās abonementā.

Mājas abonements ir maksas pakalpojums, to var iegūt jebkurš bibliotēkas lietotājs, kas ir samaksājis cenrādī norādīto maksu.

Latvijas Universitātes pasniedzējiem, darbiniekiem un studentiem mājas abonements ir bez maksas.

Jāņa Misiņa grāmatzīme. Mākslinieks: Rihards Zariņš

Mājas abonementā neizsniedz:

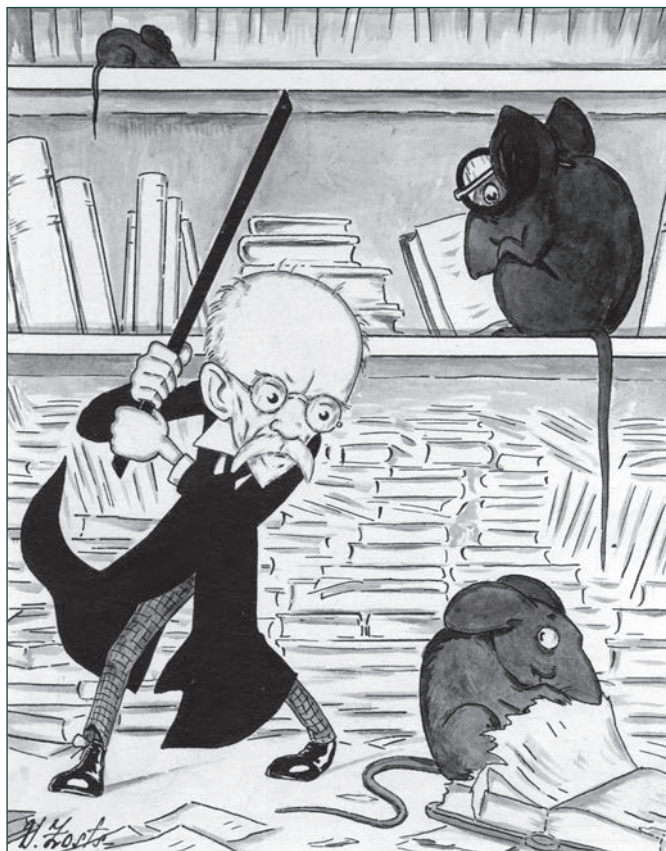
- > grāmatas un periodiskos izdevumus no arhīva fonda;
- > laikrakstus;
- > sīkmateriālus;
- > rokrakstus.

Misiņa bibliotēkā ir:

- > Misiņa lasītava (2 telpas) – 57 darba vietas, to skaitā pie datoriem – 18, pie mikrofilmu aparāta – 1;
- > Astrīdes un Ivara Ivasku lasītava – 6 darba vietas.

LU Humanitāro zinātņu fakultātes Latvistikas un baltistikas nodaļas studenti iepazīstas ar LU Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēkas krājumu. 2018. gada 21. marts

- Misiņa bibliotēka konsultē:
- > kā izmantot bibliotēkas pakalpojumus;
 - > kā atrast nepieciešamo literatūru;
 - > kā strādāt ar elektronisko un kartiņu katalogu;
 - > kā strādāt ar bibliogrāfisko uzziņu materiālu;

- > kā sastādīt un noformēt literatūras sarakstu;
 - > apkalpo lietotājus, izsniedz pieprasītos informācijas materiālus – informācijas materiālus pasūtīt var attālināti elektroniski; ja materiālus pasūta lasītavā, tos var saņemt dažu minūšu laikā;
- Piedāvā:
- > interneta pakalpojumus;
 - > CD-ROM datubāzes;
 - > *MS Word*, *MS Excel* programmas;
 - > kopēšanu un skenēšanu.
- Bibliotēkā ir piekļuve šādiem e-resursiem:
- > *Cambridge Journals Online*,
 - > *EBSCO host*,
 - > *Emerald*,
 - > *Encyclopedia Britannica Online Academic Edition*,
 - > *JSTOR*,
 - > *Arts & Sciences I-XII*,
 - > *OECD iLibrary*,
 - > *Oxford Handbooks Online*,
 - > *Oxford Journals* kolekcija,
 - > *Oxford Reference Online*,
 - > *Passport*,
 - > *ProQuest Dissertations & Theses* datubāze, – *SAGE Journals Online*,
 - > *ScienceDirect*,
 - > *Scopus*,
 - > *Taylor & Francis Social Science & Humanities Library*,
 - > *UpToDate*,
 - > *Web of Science*.
- Misiņa bibliotēkas aktivitātes ārpus bibliotēkāra darba:
- > noris aktīva sadarbība ar muzejiem, izdevniecībām, augstskolām un

“

Misiņa bibliotēka ir plauktos ievietota mūsu tautas pagātne, tagadne un nākotne, nenovērtējams nacionālās kultūras, mākslas, valodas, literatūras, folkloras un zinātnes vērtību krājums, mūsu pašapziņas nodrošinātāja un gara mantu droša krātuve, kas liek mums apzināties pamatvērtības, ar kurām varam pastāvēt līdzās citām kultūras tautām

citām izglītības un kultūras iestādēm ne tikai Latvijā, bet arī ārpus robežām;

> bibliotēka regulāri veido izstādes, rīko literārus sarīkojumus, ekskursijas un Misiņa kluba lasījumus – ikmēneša lasījumus un diskusijas par literatūras, kultūras, vēstures un citiem jautājumiem;

> bibliotēka veido savu Digitālo bibliotēku un piedalās kopprojektā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku par Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas *Letonica* izveidi.

Misiņa kluba lasījuma uzstājas profesors Marcis Auziņš. 2017. gada 26. oktobris

16

Viesturs Zanders, Dr. philol.,

LU Sociālo zinātņu
fakultātes profesors

Misiņa bibliotēka ir ne tikai noturīgu autoritāti iemantojis Latvijas kultūras telpas zīmols, bet arī esenciāli svarīga Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas struktūrvienība. Tās ļoti bagātīgais un nereti unikālais krājums ir dažādu jomu zinātniekiem faktiski neizsmeļama pētniecības bāze.

Misiņa bibliotēkā atrodas apjomīgs Latvijas un ar Latviju saistītu personību publikāciju arhīvs, kas tiek sistemātiski papildināts, tāpat kā bibliotēkas Retumu krājumā ietilpst šie zinātnieku, kultūras un sabiedrisko darbinieku personālfondi un rokrakstu kolekcijas.

Plašāka sabiedrība Misiņa bibliotēkas krājuma vērtības iepazīst ar regulāri rīkotu izstāžu un galvenokārt šīs bibliotēkas materiālos sakņotu

publikāciju starpniecību. Savukārt Latvijas Universitātē studējošos un mācībspēkus Misiņa bibliotēka atsaucīgi iepazīstina ar savu krājumu novitātēm, rīkojot mācību ekskursijas un sniedzot lietpratīgas konsultācijas.

Misiņa bibliotēkas apmeklējumi ir kļuvuši par tradicionālu studiju procesa sastāvdaļu arī LU Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas studiju programmu studentiem. Tas ir arī simboliski, jo Misiņa bibliotēkas pirmais un ilggađējais vadītājs Kārlis Egle ir viens no nozares akadēmiskās izglītības celmlaužiem Latvijā.

Inguna Daukste-Silasproģe, Dr. philol.,

LU Literatūras, folkloras un
mākslas institūta vadošā pētniece

Misiņa bibliotēku par savu dēvēju jau kopš studiju laika 20. gadsimta astoņdesmito gadu izskaņā un deviņdesmito gadu sākumā. Bibliotēkas

“

Neviens elektronisks vai digitāls pētniecības un izziņas resurss neatsver grāmatas vai laikraksta īpašo smaržu
Inguna Daukste-Sīlasproģe

“

Laiki mainījušies – grāmatas viegli pieejamas, daudz kas lasāms tiešsaistē, bet vienīgi Misiņos ir tā īpašā gaisotne, ko nespēj dot datora ekrāns
Sigita Kušnere

“

Šeit strādā nevis vienkārši bibliotekāri, bet kolēģi un līdzgaitnieki
Silvestrs Gaižūns

bagātīgs, ilgā laikposmā veidots krājums, rokrakstu un retumu vākums manā pētnieces darbā ir bijuši vieni no nozīmīgākajiem avotiem, turklāt bibliotēkas krājums tiek papildināts ar jaunieguvumiem, tostarp agrāko laiku, īpaši trimdas laika, liecībām.

Un tas droši vien ir īpašs stāsts, kālab daudzi latviešu trimdinieki savas gadu gaitā krātās liecības par latvisko dzīvi svešumā uztic tieši Misiņa bibliotēkai. Tur novērtē un krāj to, kas nepieciešams arī nākotnes Latvijai un interesentiem par Latviju visplašākajā spektrā.

Bibliotēka nav tikai ēka, grāmatu un arhīva dokumentu krātuve, to veido arī cilvēki, kas tajā strādā. Esmu lielu pateicību parādā atsaucīgajām un profesionāli eruditajām bibliotēkas darbiniecēm, kuras iecietīgi atbalsta un palīdz jauno bibliotēkas apmeklētāju paaudzi tās mulsajos un reizēm vēl neskaidrajos meklējumos. Viņi kopā atrod, top jaunas atziņas un apjaušana, ka bibliotēka ir vērtīgs izziņas avots.

Arī tagad, kad mana darbavieta ir Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, mani pētnieciskie meklējumi atkal ved uz Misiņa bibliotēku, jo tur es atrodu to, kas citur nav atrodams, īpaši *Retumos*.

Bibliotēka sadarbībā ar citām institūcijām regulāri aicina uz zinātniskām konferencēm vai gramatu atvēršanas svētkiem, bibliotēkas krātuvēs glabātais tiek “atklāts” dažādās izstādēs, un par intelektuālu satikšanās vietu ir kļuvis tā sauktais Misiņa klubs. Iespēju ir daudz, un tās ir dažādas.

Nāciet, meklējiet un atrodiēt Misiņa bibliotēkas krātuvēs retumus un vērtības, kas ir pamatā garīgajai un kultūras Latvijai, visam tam, kas veido Latvijas pamatu pamatus! Tā ir atvērta vērtību krātuve ikvienam, kas interesējas par Latviju cauri laikiem un gadsimtiem visdažādākajos aspektos.

Neviens elektronisks vai digitāls pētniecības un izziņas resurss neatsver grāmatas vai laikraksta īpašo smaržu vai kādas rakstnieka dienasgrāmatas un vēstules īpašo vērtību un dokumentālo saturu laikmeta un personas kontekstā. Tikai turot tos rokās vai lapojot, mēs pilnībā varam gūt ieskatu dažādu laikmetu vai vēsturisko laiku kultūrvēsturiskajā ainā, apjaušot kultūras mantojumu, kas prasa izpēti, aktualizēšanu un publikācijas, tieši

tāpat arī rūpes par krātā saglabāšanu Latvijā un Latvijai.

Sigita Kušnere,

LU Humanitāro zinātņu fakultātes
lektore un pētniece

LU Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēka maniem studiju biedriem bija vienkārši Misiņi – grāmatu māja, kas mums bija kļuvusi par Mūsu Māju. Misiņos pavadījām ļoti daudz laika – tie bija nu jau pagājušā gadsimta deviņdesmitie gadi – tikko bija atvērusies iespēja lasīt agrāk aizliegtās grāmatas, trimdas literatūru. Bija tikai dažī šo grāmatu eksemplāri, tāpēc kopā ar kursa biedrēm nereti lasījām vienu grāmatu vienlaikus divas – draudzīgi sežot līdzās un paklusām vienojoties, kad pāršķirama nākama lappuse.

Jā, var teikt, ka laiki mainījušies – grāmatas viegli pieejamas, daudz kas lasāms tiešsaistē, bet vienīgi Misiņos ir tā īpašā gaisotne, ko nespēj dot nedz datora ekrāns, nedz jaunbūvētās Gaismas pils augstie griesti un Vecrīgas ainava fonā. Tas ir kopā būšanas piedzīvojums – kopā ar senām un jaunām grāmatām, zinīgiem un atbalstošiem bibliotēkas darbiniekiem, vecākās un pavisam jaunās paaudzes pētniekiem.

Apcerīgā pastaigā dodoties uz Misiņiem garām greznajām jūgendstila ēkām, no pilsetas stresa var nonākt vietā, kas paliks atmiņā kā ceļojums uz jaunām zināšanām, vēl nebijušu pētnieciskā jaunatklājuma prieku, jo Misiņos ir vēl ļoti daudz grāmatu, rokrakstu, senu gadu afišu un vēl daudz un dažādu citu materiālu, kas gaida savu lasītāju.

Silvestrs Gaižūns, Dr. philol.
(Lietuva)

Varu droši teikt, ka Misiņa bibliotēka kļuva par galveno bibliotēku manā zinātniskajā biogrāfijā. To apmeklēju jau kopš 20. gadsimta astoņdesmitajiem gadiem. Vienmēr likās, ka šeit strādā nevis vienkārši bibliotekāri, bet kolēģi un līdzgaitnieki – sākot ar vienkāršiem darbiniekiem un beidzot ar vadītājiem. Tāpēc nav nejaušība, ka 2009. gadā sadarbībā ar bibliotēku tapa Tičmas arhitektiem Krievijas impērijā veltīta izstāde. Gadi iet, rodas jaunas idejas. Misiņa bibliotēka joprojām palīdz istenot zinātnieka sapņus.

Dzejnieku Astrīdes un Ivara Ivasku lasītava

2016. gadā LU Akadēmiskā bibliotēka no Astrīdes Ivaskas (1926.07.VIII–2015.24.III) mantiniekiem kā dāvinājumu saņēma Astrīdes un Ivara Ivasku apjomīgo bibliotēku – grāmatas un žurnālus (vairāk nekā 4500 vienību), grāmatu plauktus, kabineta iekārtu un ļoti bagātīgo un daudzpusīgo arhīvu (apmēram 2000 vienību) ar rokrakstiem, vēstulēm, dokumentiem, fotogrāfijām, piemiņas lietām un mākslinieka Ivara Ivaska (1927.17.XII–1992.23.IX) un citu autoru mākslas darbiem.

Literārā arhīva lielu daļu aizņēma abu dzejnieku plašā sarakste ar rakstniekiem, dzejniekiem, literatūrzinātniekiem un māksliniekiem gan Latvijā, gan daudzās pasaules valstīs latviešu, igauņu, lietuviešu, vācu, angļu, itāļu, franču, spāņu, somu, zviedru un citās valodās. Korespondences sadaļā ietilpst gan bagātīgais vēstulju klāsts, kas rakstīts Ivaskiem, gan pašas Astrīdes Ivaskas rakstīto vēstulju kopijas, uzmetumi un piezīmes.

Pateicoties tam, ka dzejnieks, literatūrzinātnieks un mākslinieks Ivars Ivasks bija literārā žurnāla *Books Abroad*, vēlāk *World Literature Today* – "Pasaules literatūra šodien" – atbildīgais redaktors no 1967. līdz 1991. gadam, abu dzejnieku draugu un labu paziņu lokā bija izcili Eiropas un Amerikas rakstnieki un mākslinieki, piemēram, amerikāņu rakstniece Elizabete Bišopa, argentīniešu rakstnieks Hulio Kortasārs, argentīniešu rakstnieks un tulkotājs Luiss Borhešs, austrieši – rakstnieks Heimito fon Doderers un mākslinieks Antons Lemdens, franču dzejnieks Mišels Butors, franču dzejnieks un ekskluzīvu grāmatu izdevējs Pjērs Lēkvīrs,

Piemīņas pasākums ievērojamajam igauņim un latvietim Ivaram Ivaskam.
 2018. gada 8. februāris

Dzejnieki Astrīde Ivaska (1926–2015) un Ivars Ivaskis (1927–1992)

spēj ne tikai ietekmēt no pasaules kultūras un ienest tās atblāzmu Latvijā, bet arī zināmā mērā iespaidot citu zemju kultūru.

Abu dzejnieku arhīvā līdzās personiskās dzīves notikumiem un latviešu kultūrvēsturei svarīgu norišu atainojumam atspoguļojas arī plaša 20. gadsimta otrās puses un 21. gadsimta pirmās desmitgades pasaules literatūras aina.

Astrīde Ivaska bija ne tikai dzejniece, bet arī tulkotāja. Viņa atdzejoja no angļu, igauņu, krievu, lietuviešu, franču, somu, īru un spāņu valodas. Abu dzejnieku raksti par latviešu un cittautu literatūru publicēti dažādās valodās gan enciklopēdiskos, gan akadēmiskos, gan periodiskos izdevumos, tādējādi popularizējot arī latviešu rakstniekus un viņu rakstīto vārdu pasaulē.

Visas Astrīdes un Ivara Ivasku lasītavas grāmatas un periodiskie izdevumi ir atrodami elektroniskajā katalogā.

Lai nodrošinātu unikālā, starptautiski nozīmīgā arhīva pieejamību plašam lietotāju, interesentu un pētnieku lokam, 2016. un 2017. gadā LU Akadēmiskajā bibliotēkā tika īstenota Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstītā projekta "Dzejnieku Astrīdes Ivaskas un Ivara Ivaska arhīva digitalizācija" – pirmā un otrā kārtā.

Ir digitalizētas vēstules – 4912 arhīva datnes – un fotogrāfijas – 822 arhīva datnes.

Vēstules ir digitalizētas ar izšķirtspēju 300 dpi un ideālo krāsu dziļumu 24 bit. Fotogrāfijas digitalizētas ar izšķirtspēju 600 dpi un ideālo krāsu dziļumu 24 bit. Digitalizētie materiāli ir pieejami LU Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēkā.

Astrīdes un Ivara Ivasku arhīvs gaida pētniekus!

“ Abu dzejnieku draugu un labu paziņu lokā bija izcili Eiropas un Amerikas rakstnieki un mākslinieki

priekšsēdētājs. 1976. gadā to nosauca par Nūstada balvu, ko piešķir katru otro gadu, tā ir 25 000 ASV dolāru liela, un laureāts saņem ērgļa spalvas lējumu sudrabā, kā arī laureāta sertifikātu. Tā ir lielākā literārā balva ASV, un to sauc arī par "mazo Nobeli", jo vairāki tās saņēmēji vēlāk ir kļuvuši par Nobela balvas laureātiem literatūrā.

Astrīdes un Ivara Ivasku radošā dzīve un literārais mantojums spilgti parāda, kā un cik lielā mērā divi literāti ar saviem personiskajiem kontaktiem

grieķu dzejnieks Odisejs Elītis, indiešu rakstnieks, profesors Raja Rao, itāļu dzejnieks, esejists un žurnālists Džuzepe Ungareti, kolumbiešu rakstnieks Gabriels Garsija Markess, meksikāņu rakstnieks un diplomāts Oktavio Pass, Peru rakstnieks un žurnālists Mario Vargass Ljosa, poļu dzejnieks Česlavs Milošs, somu rakstnieks Pāvo Hāviko, spāņu dzejnieks Horhe Giljēns, zviedru rakstnieks Tomass Transtrēmers un daudzi citi.

Turklāt Ivars Ivaskis bija žurnāla starptautiskās balvas literatūrā dibinātājs 1969. gadā un žūrijas

Dzejnieku Astrīdes un Ivara Ivasku lasītava

Ineta Kivle, Dr. phil.

LU Akadēmiskās bibliotēkas direktores
vietniece, Starpnozarų pētniecības centra
vadītāja, ineta.kivle@lu.lv

Sadarbība starpnozarų pētniecībā

20

LU Akadēmiskās bibliotēkas direktores vietniece Ineta Kivle seminārā
“Atvērtie pētniecības dati un datu pārvaldība”. 2017. gada 27. oktobris

“

Klausīšanās māksla,
citādā pieņemšana un
saprašana, tolerance un
empātija ir vērtības, kas
nozīmīgas personību un
zinātņu nozarų kopīgiem
pētījumiem

Kārļa Egles 130. dzimšanas dienai veltīta starptautiska zinātniska konference. 2017. gada 15. septembris. LU Akadēmiskās bibliotēkas direktora vietniece Ineta Kivle (no labās) un LU prorektore humanitāro un izglītības zinātņu jomā Ina Druvieta

Bibliotēka – senatnes un modernitātes savijums

Bibliotēka ir viens no senākajiem, bet arī progresīvākajiem un dinamiskākajiem izglītības un kultūras institūtiem. Tās pamatvērtības veidojas gadsimtiem ilgi, bet formas, darbības intensitāte mainās līdz ar laikmeta attīstības tendencēm – no rokrakstu un senu tekstu glabātavas, no īpašas grāmatu vides un zināšanu avotu krātuves līdz virtuālām un attālināti pieejamām bibliotēku kolekcijām un informācijas resursiem. Bibliotēku var uzskatīt par noteikta laikmeta kultūras un izglītības indikatoru. Atšķirība starp modernu, tehnoloģijām aprīkotu bibliotēku un senu viduslaiku rokrakstu krātuvi ir redzama – tās veidojušās ar atšķirīgiem mērķiem un dažādiem uzdevumiem.

Baltijas reģionā senākā bibliotēka *Biblioteca Rigensis*, tagad Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka, dibināta 1524. gadā un glabā tekstus, no kuriem senākie datējami ar 2. gadu tūkstoša sākotni, pat ar 10. gadsimtu. Misiņa bibliotēkas krājums ir aptverošākā kolekcija Latvijas un Baltijas reģiona pētniecībā. Šā krājuma zinātniskā izpēte un integrēšana modernos starptautisku pētījumos dod iespēju

gan strādāt ar autentisku materiālu, gan veidot konceptuāli modernu un 21. gadsimtam atbilstošu vidi – interaktīvas izstādes un atraktīvas daudznozaru krājuma interpretācijas, iesaistīt Latvijas Universitātes radošo un intelektuālu potenciālu. Autentisku tekstu radītā patiesības un īstenības gaisotne, no vienas puses, un jaunākie pētījumi nozarē, no otras puses, veido dinamisku un savstarpēji papildinošu vidi starptautisku pētniecības attīstībā. Šis senatnības un modernitātes savijums ir pamanāms ikvienā nozīmīgā izglītības un zinātnes centrā gan lokālā, gan starptautiskā mērogā: Oksfordā, Sorbonā, Romā, Prāgā, Tartu, Rīgā un citur. Dinamisms starp senatni un modernitāti parāda katras lietas vērtību kā vēstures kontekstā, tā nākotnes perspektīvā. Līdzīgā dinamikā veidojas arī bibliotēkas.

Mūsdienās katras bibliotēkas attīstības ceļš ir gan tās izvēles apliecinājums, gan spēja informācijas lavīnā saredzēt sev atbilstošāko attīstības modeli. Krājums, tradīcijas, informācijas tehnoloģiju vide lielā mērā nosaka iespējamo attīstības scenāriju – bibliotēkas iekļaujas datu plūsmā, krājuma veidošanā un pieejamībā, veic atmiņas

institūcijas funkcijas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas, izpētes un popularizēšanas aktivitātes, līdzdarbojas valsts un starptautiskajās pētniecības programmās. Atšķirība starp zinātniskajām bibliotēkām redzama izvēlēto darbības virzienu prioritātēs – gadu desmitus pastāvoša bibliotēka veidojas uz jaunāko informatīvo un zinātnisko resursu datubāzēm un pētījumiem. Savukārt vairāku gadsimtu laikā tapusi bibliotēka atbild gan par tajā glabāto vēsturisko atmiņu, gan tās aktualizāciju mūsdienu sabiedrībā un modernā pētniecībā.

Bibliotēka – akadēmiska vide

Materiāli, kas glabājas Akadēmiskajā bibliotēkā, dod iespēju saprast cilvēkus un sabiedrības vērtības, precizēt un noskaidrot faktus, redzēt Latvijas ceļu Eiropas un pasaules mērogā. Krājuma saturs raisa jaunas pētniecības tēmas, gan apstiprinot, gan noliedzot kādreiz pierādīto. Darbs ar nozīmīgu Akadēmiskās bibliotēkas krājuma daļu prasa īpašu sagatavotību un speciālu izglītību. Tikai neliela daļa pētnieku Latvijā spēj atpazīt rokrakstus senajās valodās, lasīt gotu drukā, saprast rakstību, kuru mūsdienu zinātnes un ikdienas komunikācijā vairs nelieto. Augstskolu un zinātnisko institūciju bibliotēkām ir lielākas privilēģijas būt klāt pētniecības procesos, līdzdarboties jaunu ideju radīšanā un zinātnisko uzdevumu veikšanā.

Kopš 2009. gada Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka darbojas un attīstās saskaņā ar Latvijas Universitātes mērķiem, paverot daudzpusīgas iespējas bibliotēkai integrēties aktuālos zinātnes un studiju procesos. Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka ir atvērta dažādu zinātņu kopīgiem akadēmiskiem pētījumiem, vienojot atšķirīgas zinātņu nozares, veicot krājuma pētniecisko darbu letonikā, grāmatniecības vēsturē, tekstu pirmavotu pētniecībā un dažādu nozaru saskarsmes punktu meklējumos u. c.

Bibliotēka – inovācijas domāšanā un vērtību izpratne

Starpnozares, nozaru sinerģija, zināšanu pārnese raksturo Latvijas Universitātes stratēģiju un 21. gadsimta informācijas un zinātnes jomas kopumā. Viens no Latvijas Universitātes Akadēmiskās

bibliotēkas attīstības virzieniem ir starpnozaru pētniecība. 2017. gada 29. maija Senāta sēdē līdz ar aktualizēto LU Akadēmiskās bibliotēkas Nolikumu tika apstiprināta arī bibliotēkas attīstība starpnozaru jomā – Starpnozaru pētniecības centra izveide. Bibliotēkas uzdevums starpnozaru jomā ir līdzdarboties metodoloģijas pilnveidē, kas piemērojama autentisku materiālu izpētē, vienojot avotpētniecību, kritisko un analītisko domāšanu ar hermeneitisko pieeju. Bibliotēkas starpnozaru pētniecības mērķis ir veicināt iespēju dažādu zinātņu nozaru pārstāvjiem katram no sava redzes punkta un intelektuālās pieredzes līdzdarboties kopīgā pētījumā un, izmantojot jaunākās tehnoloģijas, veicināt zināšanu pārnesi no tradicionālām formām uz interaktīvu un virtuālu vidi.

Daļa bibliotēkas projekta "Bibliotēka starpnozaru attīstībai: inovācijas domāšanā un vērtību izpratne" aktivitāšu ir jau īstenotas. Projekts tika sākts 2017./2018. akadēmiskā gada sākumā, un tas ietver vairākas aktivitātes. Pirmās jau notikušas: Kārlim Eglem veltīta starptautiska zinātniska konference: "...ja Tu vari priecāties par darbu, kas Tev sagādā gandarījumu, tad tā ir Tava paradīze", Zinātnieku nakts diskusija par LU Akadēmiskās bibliotēkas attīstību un konference "Saprašanās māksla".

Kārlim Eglem – 130

Starptautiskajā zinātniskajā konferencē "Kārlim Eglem – 130" lasītie referāti par ilggadējā Misiņa bibliotēkas vadītāja personību un viņa mantojumu aptvēra plašu tematisko un metodoloģisko

LU prorektors eksakto, dzīvības un medicīnas zinātņu jomā Valdis Segliņš diskusija "Bibliotēka starpnozaru attīstībai – inovācijas domāšana"

“
Bibliotēku var uzskatīt par noteikta laikmeta kultūras un izglītības indikatoru

LU Zinātnes departamenta direktors Justs Dimants diskusijā
"Bibliotēka starpnozaru attīstībai – inovācijas domāšanā"

spektru – no dzīves un darba faktu analīzes līdz kultūrvēsturiskam, filozofiskam skatījumam un patības meklējumiem autobiogrāfijās. Konferences atklāšanas runā LU prorektore humanitāro un izglītības zinātņu jomā profesore, *Dr. habil. philol.* Ina Druvieta akcentēja Kārļa Egles personības nozīmi ne tikai bibliotēku jomā, bet arī plašākā – kultūras un politikas – kontekstā. Misiņa bibliotēkas vadītājas Guntas Jaunmuktānes referātā tika sniegts izsmeljošs pārskats par rokrakstiem, to digitalizācijas procesu,

soli pa solim izpētījis Kārļa Egles personību un saskarsmi ar laikabiedriem. Par referāta vadmotīvu varētu uzskatīt Kārļa Egles citātu no viņa dienu piezīmēm: "...es taču vairāk nekā nevēlos, kā vienīgi sev pašam, savai zināšanai dokumentēt vien dažus faktus un pārdomas, ko gadījumā kādreiz vēlāk izlietot par zināmu laika posmu vai jautājumu runānot..." LU Akadēmiskās bibliotēkas direktores vietnieces *Dr. phil.* Inetas Kivles skatījums uz Kārļa Egles veidoto autobiogrāfiju sakopojumu "Atziņas" parādīja starpnozaru pieeju – personības patības meklējumi un pašrefleksijas par savu dzīvi tika analizētas, izmantojot hermeneitisko metodi. Konferences programmai tika iesniegti referāti par Kārļa Egles ieguldījumu starpkultūru dialoga veicināšanā: Indija un Tagore, Lietuva, Polija, Latvija, Ukraina – zemes un tautas, valoda un kultūra saistīja ilggadējo Misiņa bibliotēkas vadītāju, literatūrzinātnieku, bibliogrāfu un tulko-tāju. LU Akadēmiskās bibliotēkas direktores *Dr. h. c. philol.* Ventas Koceres pētījums par Kārļa Egles devumu latviešu un ukraiņu literāro sakaru veidošanā būs lasāms viņam veltītajā zinātnisko rakstu krājumā. Polijas pētnieces *Dr. philol.* Monikas Mihališinas pārskats par Misiņa bibliotēkas materiāliem, viņas pieredzi, veicot pētniecību LU Akadēmiskajā bibliotēkā, atgādināja, cik nozīmīga ir gan profesionālā komunikācija, gan personības, gan dzīvas sarunas par interesējošo tēmu. LU Akadēmiskās bibliotēkas zinātnisko bibliogrāfiju veidotāja Dagnija Ivbule uzsvēra bibliogrāfijas nozīmi pētniecībā un kultūras datu dokumentēšanā kopumā. LU doktorantes Lindas Eltermānes analizētās Kārļa Egles atsauksmes par Georga Mackova disertāciju atspoguļoja Egles analīzes prasmi un vērtību izpratni. Detalizētu informāciju par Kārļa Egles dienasgrāmatām, viņa paša rakstīto un vēl npublicēto bija iespējams aplūkot Ingūnas Milgrāves veidotajā izstādē "Kārlis Egle – reminiscences".

“

Dinamisms starp senatni un modernitāti parāda katras lietas vērtību kā vēstures kontekstā, tā nākotnes perspektīvā – līdzīgā dinamikā veidojas arī bibliotēkas

privāto kolekciju dāvinājumiem, īpaši uzsverot Astrīdes un Ivara Ivasku dāvinājumu LU Akadēmiskajai bibliotēkai. Par Kārļa Egles palīdzi Misiņa bibliotēkā Maiju Redlihu referēja *Dr. philol.* Jana Dreimane. Faktu precizējums un analītiskais pētījums sniedza detalizētu priekšstatu par Maijas Redlihas dzīvi un darbību. *Dr. philol.* Viesturs Zanders

Zinātnieku nakts

Zinātnieku naktī 25. septembrī LU Akadēmiskās bibliotēkā notika diskusija "Bibliotēka starpnozaru attīstībai – inovācijas domāšanā" par krājuma izmantošanu starpnozaru pētniecībā ar mērķi veicināt bibliotēkas, humanitāro zinātņu un dabaszinātņu integrāciju. LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore

Venta Kocere iepazīstināja ar bibliotēkas pētniecības rezultātiem un darbības virzieniem kopumā. LU Bibliotēku padomes priekšsēdētājs Mārcis Auziņš uzsvēra, ka inovācija ir jaunais un vēl nepierādītais, bet tas, kas norāda attīstību. LU Administrācijas direktors Ansis Grantiņš akcentēja vides nozīmi bibliotēkas attīstībā, klātesošajos raisot jautājumu, vai bibliotēkā ir tik ērta vide, ka, ienākot tajā, ir vēlēšanās uzkavēties un atgriezties. Viņa skatījumā inovāciju būtība ir veids, kā cilvēki atrod savstarpējo sadarbību. LU Zinātnes departamenta direktors Justs Dimants aicināja sadarboties kopīgu pētniecisku jautājumu risināšanā un attīstīt starpnozaru pētniecības tēmas. LU prorektors eksakto, dzīvības un medicīnas zinātņu jomā Valdis Segliņš izteica priekšlikumus, kā piesaistīt apmeklētājus, popularizēt LU Akadēmisko bibliotēku un integrēties starptautiskajā vidē. LU Komunikācijas un inovāciju departamenta direktors Guntis Rozenbergs deva praktiskus padomus saziņā gan ar LU studējošajiem un darbiniekiem, gan sabiedrību kopumā. Zinātnieku nakts LU Akadēmiskajā bibliotēkā vienoja trīs nozīmīgus aspektus – diskusiju, vērtības un pētniecību:

- 1) sarunas un dzīvu komunikāciju, kas parādīja, ka inovāciju sākums ir cilvēka domāšanā un tiekšanās ar savām atziņām dalīties ar citiem;
- 2) iepazīšanos ar LU Zinātnieku nakts gudrības simbola pūces ekspozīciju, kas LU Akadēmiskajā bibliotēkā iemājojušas no tuvām un tālām zemēm vairāku gadu desmitu garumā;
- 3) LU bibliotēkas pētnieciskā darba rezultāta – konceptuālās izstādes “Kārlis Egle – reminiscences” – apskati.

Saprašanās māksla

Latvijas Universitātes 76. starptautiskās zinātniskās konferences LU Akadēmiskās bibliotēkas organizētajā sekcijā “Saprašanās māksla” tika runāts par valodu, emocijām, politiku, mākslu un personībām, risināti starpkultūru dialoga jautājumi. Latvijas Universitātes profesore Ina Druviete skatīja atšķirības saziņas formās, norādīja uz verbālās komunikācijas problēmām, analizēja veiksmīgas saziņas piemērus un pamatoja rakstību kā “šeit un tagad” pārvarēšanu valodā. Rīgas Stradiņa

LU Administrācijas vadītājs Ansis Grantiņš diskusijā “Bibliotēka starpnozaru attīstībai – inovācijas domāšana”

universitātes profesore Gunta Ancāne pamatoja labestības trūkumu Latvijas sabiedrībā un bezpalīdzības pazīmes: “Labestīgu vidi spēj radīt psihiski veseli, nobrieduši cilvēki, kuri paši auguši labestīgā vidē, kur pašu attīstībai ir bijis dots pietiekami vietas un laika, un pacietības, mīluma, sirsnības, skaidru vērtību orientieru no vecākiem un apkārtējās vides.” Biznesa augstskolas “Turība” lektore Līgas Mirlinas referāts par politisko komunikāciju sociālajos tīklos parādīja sabiedrības vienaldzību valdības publicētajā informācijā un izraisīja plašu rezonansi klausītājos. LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore Venta Kocere dalījās pasaules pieredzē, iepazīstot dažādu tautību un valstu politiķus, zinātniekus un kultūras darbiniekus. LU Akadēmiskās bibliotēkas Ukrainas Informācijas centra vadītājs Viktors Urvačovs sniedza pārskatu par centra darbu un akcentēja nepieciešamību vairāk strādāt pie jaunu ārzemju studentu piesaistes Latvijas Universitātē. Savā pieredzē un atziņās par darbu ar ārzemju studentiem dalījās Latvijas Universitātes Lietišķās valodniecības centra docente Inta Līsmāne un lektore Ilze Ruža. Par esperanto valodas nozīmi starptautiskajā saziņā referēja Margarita Želve. Misiņa bibliotēkas vadītāja Gunta Jaunmuktāne iepazīstināja ar dzejnieku Astrīdes un Ivara Ivasku lielo ieguldījumu pasaules literātū saziņā un starptautisku sakaru veidošanā. LU Akadēmiskās bibliotēkas direktores vietniece un konferences “Saprašanās māksla” vadītāja Ineta

“
Savstarpējā
saprāšanās ir
starpnozaru
attīstības un dažādu
nozaru pētnieku
kopdarbības atslēga

Kivle analizēja filozofijas atziņas par mākslas saprašanu, saprašanos mākslā un patiesību mākslas darbā.

Konferences laikā gan iezīmējās problēmas, gan tika meklēti risinājumi, kā saprasties citam ar citu, kā pieņemt citādo un svešo, kā atšķirīgu zinātņu nozaru pētniekiem strādāt kopā un saprasties terminoloģijas lietojumā, pētnieciskajos mērķos un ikdienas komunikācijā.

Starpnozaru pētniecība
bibliotēkā

Lai starpnozaru pētniecība attīstītos, nepieciešama sadarbība un kopīga ieinteresētība veidot konceptuālas izstādes tradicionālā un virtuālā formātā, turpināt diskusiju un organizēt konferences, lietot oriģinālus mākslinieciskus un tehnoloģiskus risinājumus. Konceptuālās izstādēs izmantojami atšķirīgu formu materiāli – literāri darbi, personu arhīvi, vēstules, grāmatas, rokraksti un citi teksti, politiski dokumenti un vienošanās, audio un video materiāli. Jaunākie pētījumi nozarē, izmantojamās metodoloģijas pilnveide dod iespēju gadsimtiem senus materiālus interpretēt un eksponēt atbilstoši 21. gadsimta jauniešu uztverei. Ekspozīcijas atlasē kritēriju izveidē un pašā ekspozīcijas atlasē, kā arī zinātnisko komentāru veidošanā iesaistāmi ne tikai bibliotēkas pētnieki un akadēmiskais personāls, bet arī studenti.

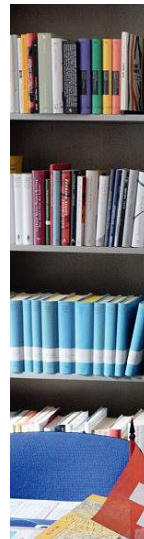
Viens no šāda pilotprojekta īstenošanas veidiem varētu būt konceptuālas izstādes izveide, kas vērtējama kā

noteikta studiju kursa ieskaites darbs vai pat noslēguma darbs. Izstādes veidošanā vienlīdz nozīmīga ir gan kritiska ekspozīcijas atlasē, gan atlasē kritēriju pamatojums, gan izmantotā starpnozaru metodoloģija. Zinātniskie komentāri parāda ne tikai ekspozīcijas vērtību un vēsturi, bet arī rezonansi sociālajā un kultūras telpā, kā arī kompetenci inovatīvu metožu ieviešanā. Šī interaktīvā, vienlaikus teorētiskā un praktiskā tēmas izpēte no dažādu nozaru skatpunktiem ar interaktīvu un publiski apskatāmu rezultātu ir reāls pamats starpnozaru attīstībai Latvijas Universitātē. Izstādes, diskusijas un semināri ar provokatīviem un postmoderniem nosaukumiem, piemēram, “Ābols bibliotēkā”, “Lilija tekstā”, “Marginaliju patiesība” u. c., ir interesanti dažādām nozarēm. Aicinām ikvienas nozares mācībspēkus un studentus līdzdarboties šo ideju īstenošanā – ābols, tāpat kā lilija, interesē gan literātus, gan dabaszinātniekus, gan vēsturniekus, māksliniekus, pedagogus un citu nozaru pārstāvjus. Sadarbības pamatā ir saprašanos māksla, empātija, kas vērsta uz pētāmo objektu un citādo; tā ir spēja sadzirdēt cita teikto, klausīties un meklēt dažādām nozarēm saistošu un saprotamu tēmas aptvērumu un interpretāciju. Starpnozares īstenošanas komandas darbā. Saprašanos māksla un savstarpējā saprašanos ir starpnozaru attīstības un dažādu nozaru pētnieku kopdarbības atslēga.

Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka aicina uz sadarbību, diskusiju un inovatīvu pētniecību.

Zinātnieku nakts diskusija par bibliotēkas vērtību augstskolas attīstībā “Bibliotēka starpnozaru attīstībai – inovācijas domāšanā”. 2017. gada 29. septembris

Austrijas un Šveices mazās vēstniecības

Stefana Cveiga grāmatas "Šaha novele un citi stāsti" atvēršana. 2017. gada 28. februāris. Šaha spēle starp Latvijas finanšu ministri Danu Reiznīci-Ozolu un Latvijas Šaha federācijas prezidentu Ari Ozoliņu. Rezultāts – neizšķirts!

Jau vairāk nekā piecpadsmit gadus LU Akadēmiskajā bibliotēkā darbojas divas nelielas, bet interesantas bibliotēkas – Austrijas bibliotēka un Šveices lasītava. Tās veidojušās Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas sadarbībā ar Austrijas Ārlietu ministriju, Šveices vēstniecību Latvijā, Šveices Geberta Rifa fondu un Šveices biedrību *Schweiz-Lettland*.

Austrijas bibliotēka un Šveices lasītava izvietotas vienā telpā, Akadēmiskās bibliotēkas otrajā stāvā, bet katra no tām prezentē savu valsti un piedāvā studentiem, mācībspēkiem, skolotājiem, pētniekiem un visiem interesentiem specifisku informāciju par šo zemju un valstu kultūru, literatūrzinātni, sociālajām zinātnēm, vēsturi, filozofiju, novadpētniecību un mākslu, plaši pārstāvēta daiļliteratūra. Austrijas bibliotēkā iekārtots arī Lihtenšteinas grāmatu plaukts. Austrijas bibliotēka Rīgā ir viena no 65 Austrijas bibliotēkām pasaulē. Tās atrodas 28 valstīs ar centru Vīnē un Austrijas Ārlietu ministrijā. Bibliotēkas veido savstarpēju sadarbības tīklu, un to darbinieki tiekas kopīgos pasākumos un konferencēs.

Austrijas bibliotēka un Šveices lasītava izveidotas kā starpkultūru sadarbības centri, komunikācijas un tikšanās vietas, kas atvērtas jaunām idejām un kur laipni aicināti visi interesenti lasīt brīnišķīgas grāmatas, diskutēt, piedalīties projektos.

Starpkultūru sadarbības attīstībai tiek organizēti literārie vakari, koncerti,

Austriešu *TransArt* mākslinieces Astrīdas Rīderes un dziedātājas un flautistes Cēlmas Hubmanes *TransArt* performance "Grafiski muzikālā kompozīcija". 2018. gada 22. marts

“

Austrijas bibliotēka Rīgā ir viena no 65 Austrijas bibliotēkām pasaulē

izstādes, teātra izrādes, semināri un konferences.

Bibliotēkas dod iespēju ne tikai lasīt grāmatas oriģinālvalodās, bet arī personīgi iepazīties ar mūsdienīgu Austrijas, Lihtenšteinas un Šveices rakstniekiem, literatūrzinātniekiem, pētniekiem, māksliniekiem un mūziķiem. Mums ir laba sadarbība ar Latvijas profesoriem, zinātniekiem un pētniekiem, kurus interesē Austrijas un Šveices dažādība un darbības jomas. Īpaši vēlos pateikties par atbalstu un dalību projektos LU Humanitāro zinātņu fakultātes profesorei Tatjanai Kuharenokai un Kasparam Kļaviņam, LU Vēstures un filozofijas fakultātes profesoram Igoram Šuvajevam un Ģermānistikas nodaļas studentiem.

Neaizmirstamas palikušas tikšanās ar šveiciešu rakstniekiem Paulu Nizonu, Fransuā Lēbu, Andreasu Itenu, mākslinieci Petru Derkinu, austriešu rakstniekiem Mariannu Grūberi, Alfrēdu Komareku, Jutu Treiberi, režisoriem un aktieriem Štefanu Brukmeijeri un Martinu Valcu.

Tatjana Kuharenoka, Dr. philol.,
LU Humanitāro zinātņu
fakultātes profesore

Austrijas bibliotēka gadu gaitā kļuvusi par sava veida centru, kas vieno visus, kuri interesējas par Alpu republikas vēsturi un kultūru. Austrijas bibliotēka ir izveidojusies par vienu no svarīgākajiem Austrijas literatūras studiju centriem, kas ilgus gadus regulāri dod ieguldījumu Latvijas un Austrijas kultūras un zinātnes sakaru attīstībā.

Šo pētniecības darbu mēs veicam kopā ar Austrijas bibliotēkas vadītāju Ņīnu Kočetkovu, neticami sabiedrisku un aktīvu cilvēku, kura bezgala mīl savu darbu. Loģisks turpinājums ir piedalīšanās tradicionālajās Austrijas bibliotēku zinātnisko vadītāju sanāksmēs, ko organizē Austrijas Literatūras biedrība Austrijas Ārlietu ministrijas pārraudzībā.

Semināri, zinātniskie simpoziji un konferences, kuras piedalās Austrijas kultūras un literatūras speciālisti, parstāvēt Austrijas bibliotēkas no vairāk nekā 60 dažādām valstīm pasaulē,

vienmēr kļūst par īstu notikumu. Pasākumu uzmanības centrā ir aktuālas un svarīgas tēmas, piemēram, sieviešu migrācija vēsturē un literatūra, vēsturišķo un kultūras atmiņu problēmas, tulkotāju teorijas un prakses jautājumi.

Sarīkojumu brīnišķīgajā gaisotnē, kas veicina zinātnisku komunikāciju, pastāvīgi notiek dzīvas, interesantas, radošas un principālas diskusijas. Manuprāt, ideja par Austrijas literatūras un kultūras speciālistu sapulcēšanu vienkopus ir unikāla. Šīs sanāksmes ne tikai sniedz iespēju uzzināt vairāk par pētniecības interesēm, kolēģu analītisko pieeju, bet arī ļauj precizēt izpratni par savu personisko pētniecisko darbu. Pamatojoties uz šiem zinātniskajiem semināriem, regulāri tiek izdoti starpdisciplinārie tematiskie krājumi "Austrijas bibliotēku ārvalstīs transkulturalie pētījumi", kas dod iespēju iepazīt apspriestās problēmas gan mūsu studentiem, gan doktorantiem, bagātinot Austrijas literatūras un kultūras mantojuma aktuālas diskusijas pasaulē.

Ukrainas un Gruzijas informācijas centri

Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Ukrainas Informācijas centrs darbojas kopš 2005. gada. Ukrainas Informācijas centra krājums veidots un tiek attīstīts, lai veicinātu integrāciju un paplašinātu savstarpējās attiecības izglītības, zinātniskās un

Gruzijas prezidents Georgijs Margvelašvili pasniedz LU Akadēmiskās bibliotēkas direktorei Ventai Kocerei Gruzijas Goda ordeni. 2015. gada 16. aprīlis. Gruzīnu gleznotājs Nugzars Paksadze (no kreisas), Gruzijas prezidents Georgijs Margvelašvili, Latvijas gruzīnu biedrības "Samšoblo" priekšsēdētājs Nugzars Mdzinašvili un LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore Venta Kocere

kultūras informācijas jomā starp Latviju un Ukrainu, sniegtu zinātniski informatīvus pakalpojumus. Ukrainas Informācijas centra darba saturs ir informēt studentus un citus interesentus par Ukrainas zinātņi, kultūru un literatūru, kā arī par citām mūsdienu norisēm, organizēt seminārus, konferences, izstādes, sekmēt kontaktu dibināšanu starp Latvijas Universitāti un Ukrainas augstskolām, valsts un sabiedriskajām organizācijām.

Ukrainas Informācijas centrā ir pieejami informācijas resursi par valsti. Mēs piedāvājam studentiem, mācībspēkiem, skolēniem un skolotājiem, pētniekiem un visiem interesentiem informāciju par Ukrainas vēsturi, kultūru, literatūru, mākslu. Krājumā ir vairāk nekā 2,4 tūkstoši grāmatu un periodisko izdevumu dažādās zinātņu nozarēs, ko dāvinājušas Ukrainas universitātes, bibliotēkas, kultūras iestādes, Ukrainas vēstniecība Latvijā.

Visi izdevumi ir brīvi pieejami, un tos aktīvi izmanto. Ukrainas Informācijas centra literatūras krājums ir vērtīgs atbalsts LU studentiem un pasniedzējiem, tas Latvijai ir unikāls. Ukrainas

Ukrainas Informācijas centrs

LU Akadēmiskās bibliotēka paraksta sadarbības memorandu ar Rīgas Ukrainu vidusskolu. 2017. gada 8. novembris. Rīgas Ukrainu vidusskolas direktore Lidija Kravčenko (no kreisās) un LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore Venta Kocere. Pirmais no kreisās – Viktors Urvačovs Ukrainas un Gruzijas informācijas centru vadītājs

“

Gruzijas un Baltijas tautu attiecību vēsture turpinās jau vienpadsmit gadsimtus

Informācijas centrs sniedz arī uzziņas un gatavo literatūras sarakstus.

Kopš 2013. gada sekmīgi darbojas LU Akadēmiskās bibliotēkas Latvijas– Ukrainas sadarbības padome, kas veic padomdevēja un konsultatīvās funkcijas.

2016. gadā starp LU Akadēmisko bibliotēku un Latvijas ukraiņu organizācijām tika noslēgti vairāki sadarbības memorandi. Apzinoties kopējās intereses un sadarbības iespējas Latvijas sabiedrības labā, Ukrainas Informācijas centrs un ukraiņu organizācijas ir apņēmušies veicināt un attīstīt Ukrainas vēstures un kultūras izpēti, Latvijas sabiedrības izpratni par ukraiņu kultūras mantojumu un tās mūsdienīgās attīstības iespējas demokrātiskā sabiedrībā, kā arī veicināt izpratni par Latvijas kultūras identitāti un vērtībām ukraiņu izcelsmes Latvijas iedzīvotāju

vidū. Spēkā ir noslēgtie sadarbības memorandi ar Latvijas Ukraiņu biedrību apvienību un Latvijas Ukraiņu kongresu. 2017. gadā tika parakstīts sadarbības memorands starp LU Akadēmisko bibliotēku un Rīgas Ukrainu vidusskolu.

Abpusēju interesi apliecina arī dažādi pasākumi un izstādes. Gandrīz katru mēnesi notiek kāds ar Ukrainas zinātnei, vēsturi, literatūru un mākslu saistīts pasākums.

Ukrainas Informācijas centrs jau vairāk nekā desmit gadus sadarbojas ar Ukrainas augstskolām: Diplomātisko akadēmiju, Jaroslava Gudrā Nacionālo Juridisko universitāti, V. Karazina Harkovas Nacionālo universitāti, I. Mečņikova Odesas Nacionālo universitāti un citām. No šīm augstskolām saņemtās grāmatas un jaunākie izdevumi par Ukrainu papildina Ukrainas Informācijas centru un ir liels atbalsts Latvijas izglītībai un zinātnei un Ukrainas studijām.

2014. gadā tika atklāts Gruzijas Informācijas centrs, kas kalpo informācijas apmaiņai, kultūras, zinātnes un izglītības sakaru attīstībai starp Gruziju un Latviju. Lielu atbalstu Gruzijas Informācijas centra izveidē sniedza Gruzijas vēstniecība Latvijā, Ivane Džavahišvili Tbilisi Valsts universitāte un Suhumi Valsts universitāte (Tbilisi). Gruzijas Informācijas centra krājumā ir vairāk nekā 300 grāmatu, periodisko

izdevumu, audiovizuālo materiālu, kas saņemti kā dāvinājumi.

Trīs gadu laikā Gruzijas Informācijas centru apmeklējuši daudzi ārzemju viesi, kā arī studenti, kuri mācās Latvijas augstskolās.

2015. gada 16. aprīlī Gruzijas prezidents Georgijs Margvelašvili pasniegda LU Akadēmiskās bibliotēkas direktorei Ventai Kocerei Gruzijas Goda ordeni par ieguldījumu kultūras sakaru veicināšanā starp Gruziju un Latviju, iepazīnās ar Gruzijas Informācijas centru un uzdāvināja vērtīgas grāmatas.

Gruzijas Informācijas centrs sniedza atbalstu pētnieciskajā darbā “Gruzijas un Baltijas tautu attiecību vēsture”, un tika izdota Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktora, Ivane Džavahišvili Tbilisi Valsts universitātes profesora Nikolaja Džavahišvili monogrāfija, kurā atspoguļota Gruzijas un Baltijas tautu attiecību vēsture, kas turpinās jau vienpadsmit gadsimtus.

2016. gadā tika noslēgts sadarbības memorands starp LU Akadēmisko bibliotēku un Latvijas gruzīnu biedrību “Samšoblo”, kā arī aktivizēta sadarbība ar Gruzijas latviešu biedrību “Ave Sol”.

LU Akadēmiskā bibliotēka sniedza lielu palīdzību Latvijas auditorijas atvēršanā Suhumi Valsts universitātē (Tbilisi), kur studenti sākuši latviešu valodas apguvi.

Linda Eltermane

Azerbaidžānas, Baltkrievijas un Uzbekistānas informācijas centru vadītāja, LU Humanitāro zinātņu fakultātes doktorante
linda.eltermane@lu.lv

Azerbaidžānas, Baltkrievijas un Uzbekistānas informācijas centri

30

Linda Eltermane

Pagājušā gada beigās Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā aktīvu darbību sāka trīs struktūrvienības – Azerbaidžānas, Baltkrievijas un Uzbekistānas informācijas centri. Tie izveidoti kā starpkultūru sadarbības centri, kas atvērti jaunām idejām un kur visi interesenti laipni aicināti lasīt jaunākās grāmatas un iegūt plašāku informāciju par šīm valstīm. Starpkultūru sadarbības attīstībai tiek organizētas apaļā galda diskusijas, semināri, literārie vakari, koncerti, izstādes, grāmatu prezentācijas un citi pasākumi.

Azerbaidžānas Informācijas centrs, pateicoties LU Akadēmiskās bibliotēkas sadarbībai ar Azerbaidžānas Republikas vēstniecību Latvijā, durvis vēra 2017. gadā. Azerbaidžānas vēstniecība Latvijā uzdāvināja Azerbaidžānas Informācijas centram vairāk nekā 500 grāmatu eksemplāru, kas aptver bagātīgu Azerbaidžānas nacionālās kultūras mantojumu. Studentiem, mācībspēkiem, skolotājiem, pētniekiem un visiem interesentiem

Azerbaidžanas Informācijas centra atklāšana, 2017. gada 30. jūnijs. Azerbaidžanas vēstnieks Latvija Džavanšīrs Ahundovs, LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore Venta Kocere un LU prorektors eksakto, dzīvības un medicīnas zinātņu jomā Valdis Segliņš

“

Azerbaidžanas, Baltkrievijas un Uzbekistānas informācijas centros visi interesenti laipni aicināti lasīt jaunākās grāmatas un iegūt plašāku informāciju par šīm valstīm

31

tiek piedāvāta specifiska informācija par Azerbaidžanas vēsturi, filozofiju, literatūru, mūziku, zinātņi, novadpētniecību un mākslu. Lasītajiem pieejami arī azerbaidžāņu rakstnieku un dzejnieku daiļdarbi. Īpašu vietu Azerbaidžanas Informācijas centra grāmatu plauktā ieņem latviešu dzejnieka un tulkotāja Ulda Bērziņa tulkotais azerbaidžāņu eposs *Dede Gorgud* ("Mana vectēva Korkuda grāmata") un Azerbaidžanas kultūras centra "Odžag" vadītāja Romāna Alijeva grāmata "Azerbaidžanas vēstures līkumainie ceļi" latviešu valodā.

Baltkrievijas Informācijas centra grāmatu krājumu veido vairāk nekā 700 grāmatu, periodisko izdevumu un audiovizuālo materiālu. Mēs piedāvājam studentiem, mācībspēkiem, skolēniem un skolotājiem, pētniekiem un visiem interesentiem informāciju par Baltkrievijas vēsturi, kultūru, literatūru, mākslu, filozofiju un tūrisma nozari. Materiālus dažādās kultūras un zinātņu nozarēs Baltkrievijas Informācijas centram dāvinājušas Baltkrievijas

universitātes, bibliotēkas, kultūras iestādes, Baltkrievijas Republikas vēstniecība Latvijā un privātpersonas. Visi Informācijas centra izdevumi ir brīvie pieejami, un tie ir vērtīgs atbalsts LU studentiem, pasniedzējiem un pētniekiem, jo tie veido Latvijai unikālu grāmatu krājumu. Baltkrievijas vēstniecība Latvijā dāvinājusi LU Akadēmiskās bibliotēkas Baltkrievijas Informācijas centram suvenīrus un interjera priekšmetus, kas tajā rada īpašu un autentisku vidi. Baltkrievijas Informācijas centrs attīsta kontaktu dibināšanu ar Baltkrievijas augstskolām, bibliotēkam, biedrībām un sekmē baltkrievu kopienas un citu Latvijas iedzīvotāju savstarpējās sapratnes un interpretācijas lomas paplašināšanu.

Uzbekistānas Informācijas centrs izveidots un kalpo informācijas apmaiņai un Latvijas–Uzbekistānas sakaru

attīstībai izglītības, zinātnes un kultūras jomā. Grāmatu plauktos atrodama informācija par Uzbekistānu, tās kultūru, vēsturi, mākslu un zinātņi, atrodami Austrumu zinātnieku un domātāju filozofiskie traktāti un rakstnieku darbi. Pateicoties Uzbekistānas Republikas vēstniecības Latvijā dāvinājumam, centru rotā dažādi autentiski suvenīri, kas sniedz ieskatu Uzbekistānas kultūrā, mākslā un tradīcijās.

LU Akadēmiskās bibliotēkas Azerbaidžanas, Baltkrievijas un Uzbekistānas informācijas centri dod iespēju ne tikai lasīt grāmatas oriģinālvalodās, bet arī iepazīties ar šo valstu mūsdienu rakstniekiem, literatūrzinātniekiem, pētniekiem, filozofiem, arhitektiem, māksliniekiem un mūziķiem. Īpašs akcents tiek likts uz Latvijas Universitātes studentu, arī apmaiņas studentu, iesaisti informācijas centru pasākumos.

Anna Strode

Krājuma komplektēšanas un attīstības nodaļas
galvenā bibliotekāre, LU Humanitāro zinātņu
fakultātes doktorante, anna.strode@lu.lv

Bibliotēkas krājums Latvijas izglītībai un zinātnei

32

Anna Strode

“

Īpaši saudzīga attieksme nepieciešama, strādājot ar pergamentu un vairākus gadsimtus seniem retumiem, tad katalogizācijas darbs tiek veikts baltos kokvilnas cimdos

Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka rūpējas par Latvijā nozīmīgākā krājuma veidošanu – tā mērķtiecīgu komplektēšanu, papildināšanu un pieejamību. Šis vēsturiski noteiktais uzdevums bibliotēkas pārziņā un atbildībā ir jau vairākus gadsimtus. Mūsdienās bibliotēkas krājuma attīstību koordinē Krājuma veidošanas komisija – tā izstrādā un paplašina krājuma attīstības koncepciju, piedāvā optimālus krājuma pilnveidošanas risinājumus un pieņem lēmumus par atsevišķu izdevumu iekļaušanu LU Akadēmiskās bibliotēkas krājumā vai izslēgšanu no tā. Ja eksemplārs ir vērtīgs un tam ir cerības uz "otro dzīvi", par to parūpējas restaurācijas nodaļa, bet, ja tas ir godam nokalpojis un saturiski novecojis, to noraksta.

Darbinieki seko līdzi aktualitātēm grāmatu un citu dokumentu tirgū un krājumu papildina ar trūkstošajiem materiāliem.

Bibliotēkā ir pieejamas jaunākās Latvijā izdotās grāmatas, periodiskie izdevumi, nošu izdevumi, kartes, sīkspieddarbi, audio un video ieraksti, digitālie dokumenti. Līdzās mērķtiecīgai komplektēšanas politikai bibliotēkas krājuma attīstību un vērtību nodrošina obligātā eksemplāra piegāde, kā arī privātpersonu dāvinājumi un ziedojumi. Šogad nozīmīgs ieguvums bija klasisko valodu speciālista un pedagoga *Dr. phil.* Valda Leinieka (ASV) dāvinājums – 976 izdevumi klasiskajā filoloģijā, sengrieķu un romiešu literatūrā, vēsturē, mitoloģijā, filozofijā un citās jomās.

Katru jaunienākušo materiālu ir svarīgi nogādāt atbilstošajā struktūrvienībā. Misiņa bibliotēkas krājumā tiek iekļauti visi Latvijā un ārzemēs izdotie materiāli latviešu valodā un svešvalodās par Baltiju, Latviju un latviešiem, uzziņu literatūra. Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas krājumu veido rokraksti, seniespiedumi, faksimilizdevumi un atbilstoši krājuma profilam uzziņu literatūra. Ukrainas, Gruzijas, Baltkrievijas, Azerbaidžānas un Uzbekistānas informācijas centros, Austrijas bibliotēkā un Šveices literatūras lasītavā atrodami informatīvie resursi, kas saistīti ar konkrētajām valstīm. Īpaši grezni, reti un neparasti iespaiddarbi ir krājumā CIMELIA.

Svarīgs uzdevums ir rūpēties par bibliotēkas krājuma pieejamību valsts nozīmes bibliotēku elektroniskajā kopkatalogā, kur apraksti tiek veidoti oriģinālvalodās. Līdz ar to bibliotēkaram nepieciešamās kvalitātes ir labas valodu prasmes, plašs redzesloks, bibliotēku informācijas sistēmas (BIS) un bibliotēku standartu pārziņāšana. Visi informācijas resursi tiek sistematizēti, tiem tiek noteikta atbilstošā tematiskā piederība, tāpēc klasificētajam jāpārziņna teju visi iespējamie temati (arī svešvalodās). Piemēram, Astrīdes un Ivāra Ivasku mantinieku dāvinājumā Misiņa bibliotēkai (4853 eksemplāri) bija grāmatas 33 dažādās pasaules valodās, tostarp grieķu, latīņu, horvātu, spāņu, ungāru, portugāļu, zviedru, islandiešu, itāļu un somu valodā. Darbus vajadzēja klasificēt 140 zinātņu nozarēs. Šādi jaunieguvumi ir liels izaicinājums,

tomēr tie bibliotekāra darbu padara aizraujošu, jo katrs pārvarētais izaicinājums ir kā maza uzvara.

Bibliotekārs ne tikai katalogizē jauniegūtos materiālos, bet arī rūpējas, lai gadsimtiem ilgi veidotie kartīšu katalogi būtu izlasāmi arī elektroniski. Bibliotēkā notiek mērķtiecīgs retrospektīvās konversijas (rekatalogizācijas) darbs – elektroniskajā kopkatalogā tiek ievadīta informācija par J. Misiņa bibliotēkas, Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas un citos krājumos glabātajiem izdevumiem. Katalogā pakāpeniski tiek veidoti arī seniespiedumu, latīņu, sengrieķu un 17. un 18. gadsimtā vācu valodā izdotu materiālu bibliogrāfiskie apraksti. Novērtējot eksemplāru ziņas un individuālas, unikālas atzīmes – zīmogus, īpašuma ierakstus, iesējuma veidu, skaitot grāmatu lappuses, tiek veidoti

Kopkatalogs						
Reģistrēties	Beigt darbu	Ļaunprātīgi	Datubāzes	Komandras	Puļķība	
Pārīkšana	Meklēšana	Rezultātu saraksts	Nepieciešamie meklējumi	Mans e-pasts	English	
<p>Vienkāršā Vairākos laukos Vairākas bāzes Paplašinātā Komandrinda</p>						
<p>Vienkāršā meklēšana</p> <p>Ierakstiet vārdu vai frāzi <input type="text" value="Filozofija"/></p> <p>Meklēt pēc <input type="text" value="Nosaukuma"/></p> <p>Sekojoši vārdi? ☐ NE ☐ JĀ</p> <p><input type="button" value="Meklēt"/> <input type="button" value="Cilvēki"/></p>						
<p>Meklēšanas ierobežošana:</p> <p>Valoda: <input type="text" value="Vai"/> Gads No: <input type="text"/> Gads Līdz: <input type="text"/> 2014 (ik mēnesim, katru nedēļu, katru ceturksni, katru gadu)</p> <p>Izdevuma veids: <input type="text" value="Vai"/></p>						
<p>Paskaidrojumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Precīzāku personas/institūcijas saistību ar darbu ieteicams meklēt izmantojot personas tomu kodu kritēriju. Ja vēlaties sameklēt kādas personas/institūcijas darbus, tad Pārīkšanā vai Meklēšanā izmantojiet kritēriju "Persona/institūcija - autors", ja vēlaties sameklēt kādas personas tuļkotos darbus, tad Pārīkšanā vai Meklēšanā izmantojiet kritēriju "Tuļkotājs". Ja vēlaties sameklēt kādas personas disertāciju, tad Pārīkšanā vai Meklēšanā izmantojiet kritēriju "Disertācijas autors" utt. Šī iespēja ļoti bieži tiek piedāvāta materiāliem, kas izdoti sākot no 2011.gada. Pārējās personu/institūciju lomās meklēt izmantojot Komandrindas meklēšanu. • Ja jūs izvēliesietes "JĀ", atbildot uz "Sekojoši vārdi?", tad varat ierakstīt, piemēram, frāzi programēšanas valodā, un sistēma atradīs tos ierakstus, kuros vārdi ir šajā secībā. • Ja vēlaties meklēt pēc kritērija Autors, tad jāievada autora uzvārds. Ja vēlaties meklēt, norādot arī autora vārdu, tad jāievada autora uzvārds un vārds, atdalot tos ar tukšumu, piemēram, Zālle Māra • Var rakstīt, lietojot gan lielos, gan mazos burtus. Piemēram, ierakstot datorā tiks meklēti vārdi dators, Dators un DATORS. Rakstot frāzi, nedrīkst lietot interpunkcijas zīmes. Frāzes garums nedrīkst pārsniegt 60 zīmes. • Veidojot atlasīšanas izteiksmi, jūs varat izmantot BOLA operatorus AND, OR un NOT. Piemēram, ja ieraksta dators OR skaitļotājs, AND programēšana NOT valoda, tiks atlasīti visi ieraksti, kuros ir vārdi dators vai skaitļotājs ir kopā ar vārdu programēšana, un kuri nesatur valodu. • Lietojot ?vai "zīmi, var atrast ierakstus ar dažādām vārda formām. Piemēram, ja ieraksta čauši?, sistēma atradīs visus ierakstus ar vārdiem čaunene, čaunenes, čaunve utt. Ja ieraksta /oloģis, tiks atrasti ieraksti ar vārdiem antropoloģis, arheoloģis, psiholoģis, utt. Lietojot *vai "zīmi, var atrast vārdus ar atšķirīgu pareizrakstību. Piemēram, alumin? atradīs gan amerikānisko alumīnium, gan angļuisko alumīnium. 						
© 2014 Es Latvija						

kvalitatīvi bibliogrāfiskie apraksti. Īpaši saudzīga attieksme nepieciešama, strādājot ar pergamentu un vairākus gadsimtus seniem retumiem, tad katalogizācijas darbs tiek veikts baltos kokvilnas cimdos.

LU Akadēmiskā bibliotēka dažu desmitu gadu laikā ir strādājusi ar vairākām BIS un piedzīvojusi lielu un

IT situācijai valstī, tika mainīta arī BIS. 1999. gadā bibliotēka pārgāja no LIBER uz LIBER-MEDIA, pēc desmit gadiem – uz *Absotheque* UNICODE. Pārejot no vienas sistēmas uz citu, konvertējot datus, ikvienas neprecizitātes labošana prasa lielu darbu un laika resursus. Bieži izveidotie grāmatu apraksti jaunajā bibliotēku informācijas sistēmā bija konvertējušies nepareizi, sajauktas tēmas, izdevniecības un piegādātāji, pazudusi daļa piezīmju, bija arī citas problēmas. Citreiz bibliogrāfiskā ieraksta vietā bija vienīgi nesaprotamu zīmju virknējums. Ieguldot lielu darbu, ieraksti tika sakārtoti, taču 2010. gadā bibliotēka pievienojās valsts nozīmes kopkatalogam Aleph sistēmā, un atkal iepriekšējais datu saglabāšanas veids nebija saderīgs ar jaunieviesto. Daudzkārtējo konvertāciju dēļ dati atrodas vairākās datubāzēs, un daļa no gandrīz 3,3 miljoniem informācijas resursu pieejami tikai Mišņa bibliotēkā esošajos datoros.

Lai LU Akadēmiskās bibliotēkas resursus un aplēptās vērtības apzinātos visā pilnībā, prātīgāk ir ļauties agrāko laiku burvībai – doties uz bibliotēkas omulīgajām telpām, apspriesties ar bibliotekāru un meklēt interesējošos materiālus katalogos. Var izrādīties, ka tādējādi literatūras izziņāšana un pētniecības darbi veikties daudz raitāk nekā digitālās vides džungļos.

Uz tikšanos bibliotēkā!

“

Lai LU Akadēmiskās bibliotēkas resursus un aplēptās vērtības apzinātos visā pilnībā, visprātīgāk ir ļauties agrāko laiku burvībai – doties uz bibliotēkas omulīgajām telpām, apspriesties ar bibliotekāru un meklēt interesējošos materiālus katalogos

sarežģītu datu konvertēšanas procesu. Bibliotēkas krājuma automatizācija ir notikusi vairākos posmos un turpinās vēl tagad. 1993. gadā bibliogrāfisko datu veidošanai tika ieviesta informācijas sistēma LIBER. Pēc pāris gadiem, attīstoties tehnoloģijām un mainoties

ERASMUS+ personāla mobilitātes programmā LU Akadēmiskajā bibliotēkā pieredzes apmaiņā viesojas Marija Pavlovskā un Marta Ulanskā no Jagelonu Universitātes (Krakova, Polija). 2017. gada 8. maijs. Pirmā no kreisās – Krājuma komplektēšanas un attīstības nodaļas vadītāja Daina Gulbe

Krājuma digitalizācija

36

Valdis Mazulis

Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā pieejama plašākā latviešu nacionālās kultūras mantojuma krātuve pasaulē – Jāņa Misiņa bibliotēka un unikāls rokrakstu un seniespiedumu krājums no 13. gadsimta līdz mūsdienām – grāmatas, periodiskie izdevumi, seniespiedumi, rokraksti, fotogrāfijas, zīmējumi, kartes, afišas un notis. Daļa materiālu saglabājušies tikai vienā eksemplārā, un to daudzkārtēja izmantošana, pārvietošana no krātuvēm un izsniegšana lasītāvās rada mehāniskus bojājumus un apdraud unikālo oriģinālu drošību.

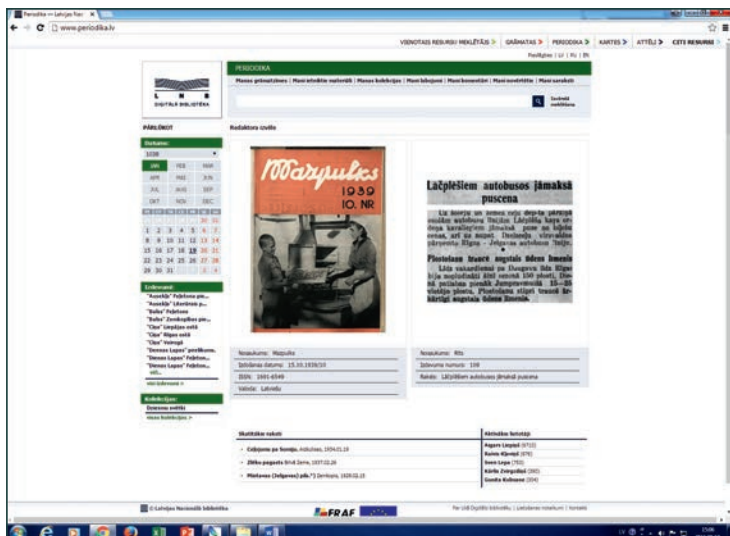
Lai nodrošinātu materiālu saglabāšanu un pieejamību, 1994. gadā ar

Latvijas Zinātnes padomes atbalstu Akadēmiskā bibliotēka sāka īstenot projektu par oriģinālu aizstāšanu ar elektroniskajām kopijām un to pieejamību interesentiem. Tika izstrādāti materiālu atlasē principi digitalizācijai, noteiktas prasības arhīvatnēm un lietotājdātņēm (izšķirtspēja, krāsu dziļums, formāts). 1996. gadā tika sākta krājuma digitalizācija.

1997. gadā Akadēmiskā bibliotēka īstenoja "Sorosa fonda – Latvija" un *Open Society Institute* atbalstīto projektu, izveidojot novadpētnieka Johana Kristofa Broces (1742–1823) nozīmīgākās un pieprasītākās kolekcijas *Monumente... 10 sējumu* (3130 lappušu) digitālo arhīvu un restaurējot bojātos sējumus. Augstas izšķirtspējas arhīvatnes (600 dpi, krāsu dziļums 24 bit) nodrošina iespēju analizēt J. K. Broces fiksētos objektus daudzkārtējā palielinājumā, kā arī sniedz iespēju tipogrāfiski reproducēt oriģinālam ekvivalentas kopijas. Lai nodrošinātu J. K. Broces kolekcijas pieejamību tīmeklī, 1999. gadā tika izveidota tiešsaistes datubāze¹.

“

No LU Akadēmiskās bibliotēkas krājuma jau digitalizēts 700 000 lappušu. 2018. gadā plānojam sagatavot digitalizācijai vēl 500 000 laikrakstu lappušu

Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas periodisko izdevumu portāls

projektos ar dažādiem sadarbības partneriem Latvijā un ārvalstīs: "Ata Kronvalda rakstu digitalizācija un datorvārdnīca", sadarbības partneris Ventspils Augstskola un Ata Kronvalda fonds (2012); "Latvijā izdoto grāmatu romu valodā digitalizācija", sadarbības partneris Romu kultūras centrs (2012); "Latvijā izdoto periodisko izdevumu poļu valodā digitalizācija", sadarbības partneris Polijas Nacionālā bibliotēka (2014–2016); "Literatūrvēsturnieka un valodnieka Kārļa Draviņa publikāciju un npublicēto darbu digitalizācija", sadarbības partneris Dainis Draviņš, Zviedrija (2015); "Trimdas dzejnieku Astrīdes Ivaskas un Ivara Ivaska arhīva digitalizācija", Valsts kultūrkapitāla fonda atbalsts (2015–2017).

LU Akadēmiskās bibliotēkas darbinieku publikācijas – rakstus, grāmatas, konferenču un semināru materiālus, kā arī publikācijas par Akadēmisko bibliotēku un tās fondiem, rokrakstus un grāmatas interesenti – var aplūkot LU E-resursu repozitorijā.⁵

LU Akadēmiskās bibliotēkas krājuma digitalizācijas darba virzieni:

- > bibliotēkas krājuma materiālu atlase digitalizācijai,
- > bibliotēkas krājuma materiālu digitālā arhīva – arhīvdatņu un lietojumdatņu – veidošana un uzturēšana,
- > bibliotēkas krājuma digitālā arhīva pieejamības nodrošināšana lietotājiem,
- > piedalīšanās Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas veidošanā un attīstībā.

Atlases principi digitalizācijai LU Akadēmiskajā bibliotēkā:

- > lietotāju pieprasījums,
- > objekta vērtība, unikalitāte, eksemplāru skaits,
- > objekta nozīmība Latvijas un Baltijas kultūrvēsturei,
- > objekta fiziskais stāvoklis, saglabātība.

LU Akadēmiskajā bibliotēkā krājuma digitalizācijai izveidotas trīs darba vietas ar atbilstošu tehnisko nodrošinājumu Misiņa bibliotēkā, kā arī tiek izmantoti digitalizācijas ārpalpojumi.

¹ Pieejams: <http://www.acadlib.lu.lv/broce/>

² Pieejams: <http://www.acadlib.lu.lv/site/kopprojekts.htm>

³ Pieejams: <http://www.lnb.lv/lv/digitala-biblioteka>

⁴ Pieejams: <http://www.periodika.lv>

⁵ Pieejams: <https://dSPACE.lu.lv/dSPACE>

(AKKA-LAA), konsultējoties un pērkot licences aģentūras pārstāvēto autoru darbu pieejamībai tiešsaistē.

Akadēmiskā bibliotēka kopā ar Eiropas muzejiem, arhīviem un bibliotēkām piedalījies *Deutsche Forschungsgemeinschaft* atbalstītajos starptautiskajos digitalizācijas projektos – sadarbībā ar Manheimas Universitāti projektā *Gesamtverzeichnis der Lenz – Handschriften* par vācu dzejnieka Jakoba Mihaela Reinholda Lenca (1751–1792) unikālās rokrakstu kolekcijas digitalizāciju un kopā ar Marburgas Universitāti projektā par vācu viduslaiku literatūras digitālā arhīva *Marburger Repertorien* izveidi.

Lai nodrošinātu Latvijas kultūrvēsturei nozīmīgu materiālu ilglaicīgu pieejamību un saglabāšanu, 2006. gadā Akadēmiskā bibliotēka iesaistījās valsts mēroga ilgtermiņa projektā Latvijas Nacionālajā digitālajā bibliotēkā³ un sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku sagatavo pieprasītus periodiskos izdevumus un grāmatas digitalizācijai. No LU Akadēmiskās bibliotēkas krājuma jau digitalizēts 700 000 lappušu, kas kopā ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas datnēm pieejamas periodikas portālā⁴. Sāktais darbs turpinās, 2018. gadā plānotam sagatavot digitalizācijai vēl 500 000 laikrakstu lappušu. Digitālo resursu veidošana tiek veikta atbilstoši Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas standartiem, piesaistot restaurācijas speciālistus laikrakstu sagatavošanā digitalizācijai.

LU Akadēmiskā bibliotēka turpina lietotāju pieprasītu rokrakstu, iespieddarbu un attēlu digitalizāciju un aktīvi piedalās kopīgos digitalizācijas

Lietotāju interese un nepilnīgā informācija katalogos un kartotēkās bija Akadēmiskās bibliotēkas projekta "Baltijas vietu attēlu digitālais arhīvs" galvenā motivācija (Latvijas Kultūras fonda atbalsts 2000. gadā). Tika veikta krājuma izpēte, atlasīti un ieskenēti Latvijas, Igaunijas un Lietuvas pilsētu un apdzīvotu vietu attēli. Digitālais arhīvs pieejams Akadēmiskajā bibliotēkā un katru gadu tiek papildināts.

2003. gadā ar Valsts kultūrkapitāla fonda finansējumu mērķprogrammā "Bibliotēku, arhīvu un muzeju sadarbības projektu digitālā vidē atbalsts", izmantojot Cīrihes Tehniskās augstskolas attēlu datubāzes *E-Pics* projekta pieredzi, tika sākts Akadēmiskās bibliotēkas un Rakstniecības, teātra un mūzikas muzeja kopprojekts – tiešsaistes "Personu un vietu attēlu datubāze"². Datubāzē pieejami 5000 Latvijas kultūrvēsturei nozīmīgi attēli – zinātnieku, politiķu, kultūras, izglītības un saimniecisko darbinieku, kā arī pilsētu un apdzīvotu vietu fotogrāfijas un zīmējumi. Datubāze veidota sadarbībā ar Autortiesību un komunikācijas konsultāciju aģentūru

Rudīte Kalniņa, Dr. chem.

Krājuma saglabāšanas nodaļas vadītāja
rudite.kalnina@lu.lv

Restaurācija un iesiešana — grāmatas dzīve no jauna

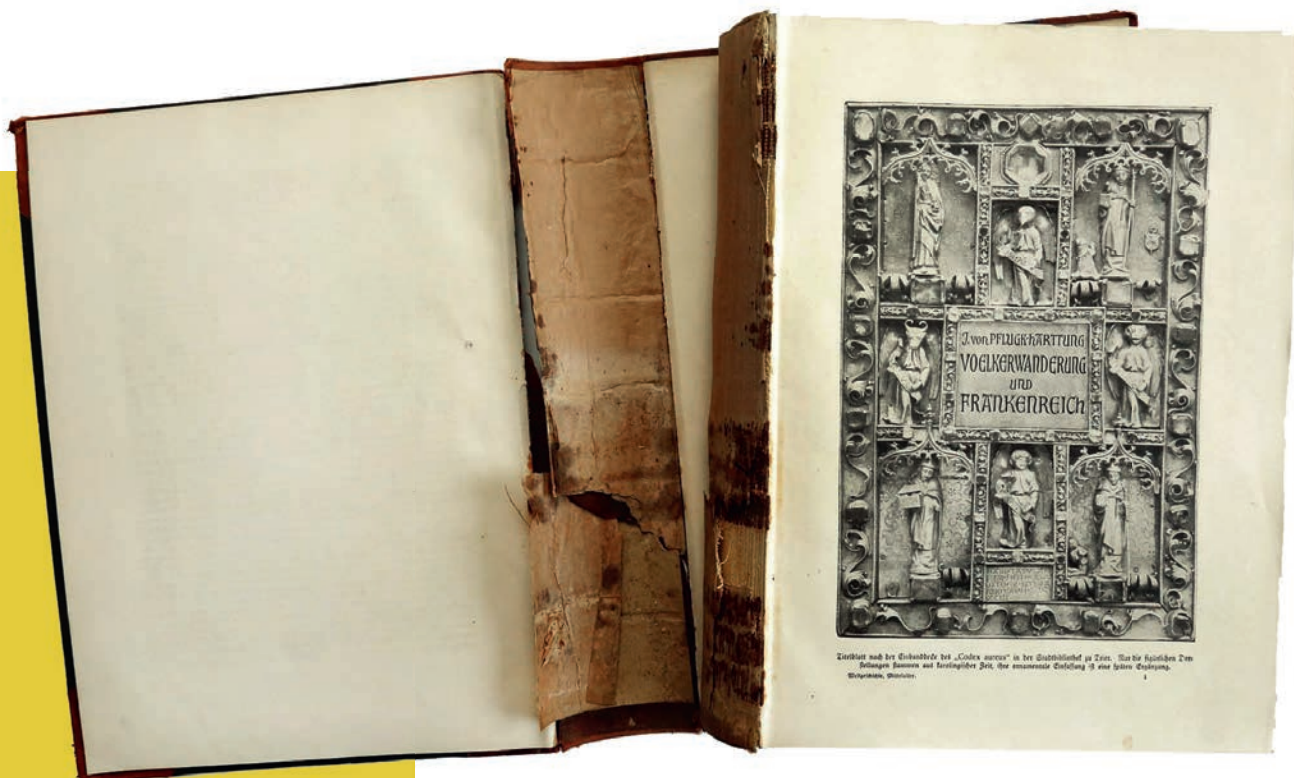
38

Rudīte Kalniņa

“

Bibliotēkas vērtīgie krājumi prasa īpašas rūpes par to fizisko uzturēšanu kārtībā, uzpasēšanu, savlaicīgu restaurāciju un iesiešanu

Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas vērtīgie krājumi prasa īpašas rūpes par to fizisko uzturēšanu kārtībā, uzpasēšanu, savlaicīgu restaurāciju un iesiešanu. Atbildība par Misiņa, Rokrakstu un reto grāmatu krājumu un LU bibliotēku fondu saglabāšanu ir viena no bibliotēkas prioritātēm, kas uzticēta mūsu grāmatu un avīžu iesējējiem, reto grāmatu un rokrakstu restauratoriem. Bibliotēkā strādājošajiem restauratoriem ir piešķirta Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atzīta restauratora kvalifikācija, kas apliecina atbilstību visiem papīra izstrādājumu restaurācijas specialitātes kritērijiem.

LU Akadēmiskā bibliotēka ir vienīgā struktūrvienība Latvijas Universitātē, kas profesionāli un kvalitatīvi veic papīra restaurācijas un iesiešanas darbus. Mūsu pakalpojumus izmanto arī citu iestāžu un organizāciju rakstīto krājumu turētāji. Nodaļas

speciālisti piedāvā šādus pakalpojumus:

- > bojātas grāmatas iesējuma atjaunošanu, saplēstu un izkritušu lapu salīmēšanu, zudušu un no jauna kopētu lapu ielīmēšanu;
- > avīžu komplektu izveidošanu ar iespiestu sējuma nosaukumu, gadu un numuru skaitu uz vāka vai iesējuma muguriņas;
- > disertāciju, kursa darbu un kvalifikācijas darbu iesiešanu;
- > saplēstu lapu restaurāciju;
- > konsultācijas par plauktā glabātu grāmatu ieteicamajiem izvietojuma noteikumiem;
- > konsultācijas un ieteikumus, kā iesiet grāmatas vai manuskriptus;
- > konsultācijas par grāmatu, atsevišķu lapu, lielu objektu (globusu, iesietu lielformāta žurnālu u. c.) eksponēšanas noteikumu ievērošanu;
- > ieteikumus par samirkušu grāmatu un citu iespeiddarbu žāvēšanu.

Izstādes

Izstādes ir viens no izplatītākajiem bibliotēkas uzkrāto bagātību publicitātes veidiem, kā arī bibliotēkas starptautiskās sadarbības forma. Tās ir vērienīgas un guvušas plašu rezonansi Latvijā, tiek veidotas arī starptautiskas izstādes, kas apskatāmas ārvalstīs.

Ar izstāžu starpniecību sabiedrības uzmanība tiek pievērsta aktuālām kultūrvēsturiskām norisēm, sniedzot informāciju par vēsturiskiem notikumiem, nozīmīgām tēmām vai personām Latvijas Universitātes, Latvijas un pasaules notikumu kontekstā.

Veidojot izstādes, rodas sadarbība ar atsevišķiem cilvēkiem vai sabiedrības daļu, kas ieinteresēti attiecīgās izstādes tapšanā.

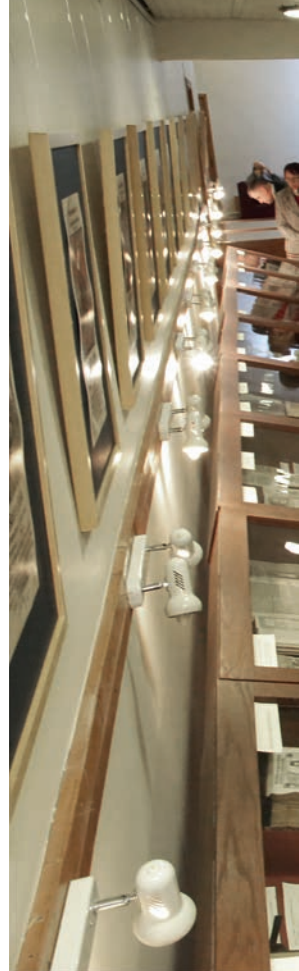
Pirmo reizi mūsdienu Latvijas grāmatniecības vēsturē tika atklāta seno grāmatu iesējumu izstāde, jo vāks ir grāmatas āriene, fasāde, ietērps, tieši iesējums veido pirmo iespaidu par grāmatu. Vēsturiskais iesējums raksturo grāmatas īpašnieka uzskatus, sociālo stāvokli un bibliofilās intereses, attieksmi pret lasīšanu.

Reformācijas 500 gadu jubilejai veltītajā izstādē rokraksti, grāmatas, gravīras apliecināja, ka Akadēmiskā

bibliotēka ir unikālu Eiropas mēroga kultūrvēsturisku vērtību krātuve. Izstādē bija redzami teksti, kas radīja, veidoja un pārdzīvoja Reformāciju. Bibliotēkai Reformācijas gads bija īpaši nozīmīgs, jo *Bibliotheca Rigensis* dibināta 1524. gadā pēc Mārtiņa Luterā ierosmes un bibliotēkas krājumā nonāca unikāli kultūrvēsturiski dokumenti un vēsturiskas liecības, kas apliecināja Rīgas piederību pie kopējās Eiropas kultūras telpas.

“

Izstādes ir viens no izplatītākajiem bibliotēkas uzkrāto bagātību publicitātes veidiem, kā arī bibliotēkas starptautiskās sadarbības forma

— 40

Izstādes “Pareizticīgo dievkalpojuma latviešu valodā – 170” atklāšana.
2015. gada 19. maijs.
Viņa Eminence Visaugstisvētītais Rīgas un visas Latvijas Metropolīts Aleksandrs, LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore Venta Kocere un LU rektors Indriķis Muižnieks

Izstādes "Evangēlija gaisma: Reformācija 16. gadsimta pirmavotos no Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas krājuma" atklāšana. 2017. gada 10. marts

Izstādes "...ar ķēdi, slēdžiem un apkalumiem... Piecu gadsimtu (15.–19. gs.) vēsturiskie iesējumi no *Bibliotheca Rigensis* kolekcijas" atklāšana apvienotajā Pasaules latviešu zinātnieku 3. kongresa un Letonikas 4. kongresa laikā. 2011. gada 26. oktobris.
LU Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas vadītāja Aija Taimiņa un Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta priekšsēdētājs Jānis Stradiņš

Izstādes "Pagalmi, kuros mīl basketbolu" atklāšana. 2017. gada 17. februāris.
Vidū Jonišķu rajona pašvaldības administrācijas Izglītības, kultūras un sporta nodaļas galvenais speciālists, Lietuvas Basketbola muzeja dibinātājs Leons Karaļūns

Aicinām lasīt un radoši darboties!

Bibliotēka atvērta:
pirmdienās
otrdienās
trešdienās
ceturtdienās un
piektdienās
no plkst. 11.00 līdz 19.00

Rūpniecības ielā 10, Rīgā, LV-1235
Tālr.: +371 67033954, +371 67033956

acadlib@lib.acadlib.lv
<https://www.acadlib.lv>
www.facebook.com

**Uz tikšanos Latvijas Universitātes
Akadēmiskajā bibliotēkā!**